

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 7/2021. (II. 19.) AB HATÁROZATA

a Kúria Pfv.IV.20.636/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes, dr. Dienes-Oehm Egon, dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó, dr. Juhász Miklós és dr. Schanda Balázs* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Handó Tünde, dr. Horváth Attila, dr. Juhász Imre, dr. Salamon László és dr. Szívós Mária* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.20.636/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

I n d o k o l á s

I.

- [1] Az indítványozó a Fővárosi Törvényszékre benyújtott alkotmányjogi panaszában az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Kúria Pfv.IV.20.636/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény II. cikkének, VII. cikk (1) bekezdésének, IX. cikk (4) bekezdésének és IX. cikk (5) bekezdésének sérelmére hivatkozva.
- [2] Az eljárás megindításának előzményeként az indítványozó előadta, hogy mint felperes a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42. §-a és 2:54. § (5) bekezdése alapján keresetet nyújtott be az alperes kiadó ellen személyiségi jogai megsértése miatt, mert a kiadó „Nagy Harácsony” címmel megjelentetett címlapján Gerard Von Honthorst: A pásztorok imádása (1622) című festményének átalakított változatát ábrázolta, amelyen az eredeti szereplők arca helyére közszerelők arca került, a gyermek Jézus képét pedig egy halom aranypénzzel cserélte ki. Az indítványozó arra hivatkozott, hogy a jogsérelmet a keresztény, katolikus közösséghez tartozásával összefüggésben szenvedte el. Keresetében a bíróságtól a jogsértés megállapítását, az alperesnek a jogsértés abbahagyására és a további jogsértéstől való eltiltására, valamint bocsánatkérő közlemények közzétételére kötelezését kérte, továbbá ötszázezer forint sérelemdíjra, annak kamataira és perköltségére tartott igényt. Keresetét az elsőfokú bíróság elutasította. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. Ezt követően a felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Ezt követően fordult az indítványozó az Alkotmánybírósághoz.
- [3] Az indítványozó az Alaptörvényben biztosított jogának sérelmét abban látja, hogy szerinte a címlap a vallásos érzületet sértő, indokolatlanul bántó módon – keresztény szimbólumokat a harácsolás és a pénzimádat jelképeként beállítva – ábrázolta Jézus születésének jelenetét, így az indítványozó katolikus, keresztény identitására tekintettel megsértette az emberi méltóságát. A vallás, illetve közösséghez való tartozás ugyanis az Alkotmánybíróság korábbi joggyakorlata alapján az ember személyiségének meghatározó jelentőségű eleme lehet [4/1993. (II. 12.) AB határozat; 96/2008. (VII. 3.) AB határozat]. Álláspontja szerint vallásszabadságának – vallása szimbólumainak és liturgiájának tiszteletben tartására, valamint közösségi térben való háborítatlan gyakorlására vonatkozó alapvető jogának – sérelme is bekövetkezett azáltal, hogy a bíróság az alperes véleménynyilvánítási szabadságára hivatkozással megengedhetőnek tartotta a vallási közösséggel szembeni súlyosan sértő és indokolatlanul bántó közlést.
- [4] Az indítvány indokolása szerint a sérelmezett bírói döntés alaptörvény-ellenességét az okozza, hogy a bíróság kritika nélkül elfogadta azt az alperesi érvelést, hogy a sérelmezett közlés kizárólag az érintett politikusok kritikáját célozta, és annak nem volt vallásellenes célzata. Az eljáró bíróságok átsiklottak azon kérdés felett, hogy megengedhető-e, hogy a közbeszédben egy adott vallás jelképei elítélendőnek tartott magatartásformák megbélyegzésének eszközevé váljanak; továbbá nem tárták fel a társadalmi-történelmi kontextust, az indítványozó-

nak mind a vallásüldözésről szerzett személyes tapasztalatait, mind az elsőfokú eljárásban becsatolt szovjet vallásellenes propagandaképeket figyelmen kívül hagyták. Az indítványozó szerint a bíróságok elmulasztották annak vizsgálatát, hogy a címlap gyűlölet keltésére alkalmas módon használt keresztény jelképeket. A támadott ítélet logikájából szerinte az következik, hogy a bíróságok minden olyan esetben megtagadhatják a jogvédelmet, amikor a blaszfémikus közlés megfogalmazója arra hivatkozik, hogy mögöttes célja társadalmi vagy politikai üzenet megfogalmazása volt; ez a vallási közösséget védő törvényi rendelkezést alkalmazhatatlanná teszi. Az indítványozó szerint a Kúria ítélete sérti a vallási közösségek méltóságának védelme érdekében a véleménynyilvánítás szabadságának korlátozására vonatkozó, az Alaptörvény IX. cikk (4) és (5) bekezdésébe foglalt szabályokat is, mert azt kellett volna vizsgálnia, hogy a kifogásolt közlés a közfelfogás szerint alkalmas-e arra, hogy az adott közösségek tagjainak méltóságába gázoljon. Az ítélet véleménye szerint sérti a Ptk. vonatkozó szakaszát is, mert a bíróság a közösség sérelmét nem csupán az adott közösség szempontjából, hanem teljes társadalmi, jogi, politikai kontextusban tekintette értékelendőnek.

II.

[5] 1. Az Alaptörvénynek az indítványban megjelölt rendelkezései:

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„VII. cikk (1) Mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a vallás vagy más meggyőződés szabad megválasztását vagy megváltoztatását és azt a szabadságot, hogy vallását vagy más meggyőződését mindenki vallásos cselekmények, szertartások végzése útján vagy egyéb módon, akár egyénileg, akár másokkal együttesen, nyilvánosan vagy a magánéletben kinyilvánítsa vagy kinyilvánítását mellőzze, gyakorolja vagy tanítsa.”

„IX. cikk (4) A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.

(5) A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat a magyar nemzet, a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösségek méltóságának a megsértésére. Az ilyen közösséghez tartozó személyek – törvényben meghatározottak szerint – jogosultak a közösséget sértő véleménynyilvánítás ellen, emberi méltóságuk megsértése miatt igényeiket bíróság előtt érvényesíteni.”

[6] 2. A Ptk.-nak a bírósági ítéletben értelmezett rendelkezése:

„2:54. § (5) A közösség bármely tagja jogosult a személyisége lényeges vonásának minősülő, a magyar nemzethez, illetve valamely nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösséghez tartozásával összefüggésben a közösséget nagy nyilvánosság előtt súlyosan sértő vagy kifejezőmódjában indokolatlanul bántó jogsérelem esetén a jogsértés megtörténtétől számított harmincnapos jogvesztő határidőn belül személyiségi jogát érvényesíteni. A közösség bármely tagja a jogsértéssel elért vagyoni előny átengedésének kivételével a személyiségi jogok megsértésének valamennyi szankcióját érvényesítheti.”

III.

[7] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.

[8] A vizsgálat során az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány határozott kérelmet tartalmaz, és megfelel a törvényben előírt alaki és tartalmi követelményeknek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés, (5)–(6) bekezdés].

[9] Az indítványozó saját adatainak nyilvánosságához nem járult hozzá.

- [10] Az alkotmányjogi panasz a törvényi határidőn belül érkezett be az ügyben eljáró bíróságra. A támadott bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság még nem döntött.
- [11] Az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogainak – II. cikk, VII. cikk – sérelmére is hivatkozik. Az Alaptörvény IX. cikk (4)–(5) bekezdése a IX. cikkbe foglalt véleménynyilvánítási szabadság korlátozásával kapcsolatban állapít meg speciális szabályokat, de éppen a II. cikkbe foglalt emberi méltósághoz való joggal összefüggésben, ezért az előbbieket esetleges megsértése az emberi méltósághoz való jog sérelmére vonatkozó vizsgálat keretén belül vehető figyelembe.
- [12] Az indítványozó által állított sérelem az ügy érdemében hozott döntés folytán következett be vele szemben; a bírósági eljárásban felperes volt, ezért érintettnek minősül. Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [13] Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek minősül, hogy hogyan értelmezendő a Ptk. 2:54. § (5) bekezdése – Alaptörvény IX. cikk (4)–(5) bekezdésére is figyelemmel – az Alaptörvény II. cikkével összhangban (Abtv. 29. §).
- [14] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt befogadta.
- [15] Az indítványozó az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdése által vallásszabadságának sérelmével összefüggésben önálló, részletes alkotmányjogi indokolást nem terjesztett elő, ezért az indítványnak ezt a részét nem bírálta el érdemben.

IV.

- [16] Az indítvány az alábbiak szerint nem megalapozott.
- [17] 1. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz elbírálásának kiindulópontjaként hangsúlyozza, hogy „az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e jogági dogmatika elfogadott szabályaihoz” {ld. 3207/2015. (X. 27.) AB végzés, Indokolás [12], illetve 3067/2016. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [18]; 3117/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]}. Ennek megfelelően a jelen ügyben az Alkotmánybíróság nem értékelhette az indítványozónak a vallásüldözésről szerzett személyes tapasztalatait, az indítványozó által említett szovjet vallásellenes propagandaképeket, és abban sem foglalhatott állást, hogy az indítványozó által kifogásolt konkrét folyóiratcímlap sérti-e a keresztény vallási közösséget és ezen keresztül az indítványozó emberi méltóságát. Ezeknek a kérdéseknek a vizsgálta túlmutat az Alkotmánybíróság hatáskörén. Az alapügyben nem volt vitatott az indítványozónak a vallási közösséghez tartozása, ennek a személyisége lényeges vonásának minősülése, valamint a sérelmezett közlés nagy nyilvánossága, ezért az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panasz eljárásban a Ptk. 2:54. § (5) bekezdése „a közösséget [...] súlyosan sértő vagy kifejezésmódjában indokolatlanul bántó jogsérelem” fordulatának és az Alaptörvény vonatkozó rendelkezéseinek együttes értelmezését kellett elvégeznie, és azt megvizsgálnia, hogy a támadott ítélet mennyiben maradt az alkotmányos értelmezés tartományában.
- [18] 2. Az Alaptörvény 28. cikke szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni.
- [19] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján elsőként azt vizsgálta meg, hogy – az indítvány által felvetett összefüggésekben – hogyan értelmezendő a Ptk. 2:54. § (5) bekezdése az Alaptörvény II. cikkével és IX. cikk (4)–(5) bekezdésével összhangban.
- [20] A Ptk. 2:54. § (5) bekezdése szerint „[a] közösség bármely tagja jogosult a személyisége lényeges vonásának minősülő, a magyar nemzethez, illetve valamely nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösséghez tartozásával összefüggésben a közösséget nagy nyilvánosság előtt súlyosan sértő vagy kifejezésmódjában indokolatlanul bántó jogsérelem esetén a jogsértés megtörténtétől számított harmincnapos jogvesztő határidőn belül személyiségi jogát érvényesíteni”.

- [21] A Ptk. 2:54. § (5) bekezdése a Polgári Törvénykönyvről szóló T/7971. számú törvényjavaslathoz előterjesztett módosító javaslat(ok) alapján vált a törvény részévé. A T/7971/215. számú bizottsági módosító javaslat a rendelkezést akként állapította volna meg, hogy „[a]z egyén személyiségét meghatározó közösséget érő jogsérelem esetén a közösség bármely tagja jogosult személyiségi jogot érvényesíteni, feltéve, hogy a jogsérelem alkalmas arra, hogy a közösség tagjaiban megalapozottan fenyegetettség érzését keltse”. A javaslat indokolása szerint a rendelkezés megteremti a kollektív defamáció elleni polgári jogi védelem lehetőségét. A rendelkezés végleges – ma is hatályos – szövege azonban a T/7971/226. számú zárószavazás előtti módosító javaslat elfogadásával került a törvénybe. A módosító javaslat indokolása szerint „[a] kollektív személyiségi jogvédelmet csak bizonyos alapjogok esetében indokolt lehetővé tenni, ellenkező esetben a véleménynyilvánítás szabadsága szenvedne sérelmet. A kollektív személyiségi jogvédelmet korlátok közé kell szorítani, vagyis biztosítani kell, hogy csak indokolt és kirívó jogsértés kerüljön szankcionálásra.”
- [22] A jogérvényesítési lehetőséget korlátozó egyes feltételek célját az indokolás a következők szerint határozta meg: „a) A »személyisége lényeges vonásának minősülő« jogsértés szöveg beiktatása azért szükséges, hogy csak komoly esetben és csak ténylegesen a közösséghez tartozók kapjanak jogvédelmet. b) A »nagy nyilvánosság előtt« fordulat alkalmazása azt a célt szolgálja, hogy perszonális kapcsolatok és magánbeszélgetések ezen a címen ne kerüljenek bírósági tárgyalóterembe. c) A »súlyosan sértő vagy kifejezőmódjában indokolatlanul bántó« jogsérelem szöveg alkalmazása azért szükséges, mert a kritika bizonyos szintjét egy közösségnek is túrnie kell. d) Harmincnapos jogvesztő határidő közé szükséges szorítani az igényérvényesítést a parttalan perlés veszélye miatt, ugyanis az elévülési időn belül a közösség akár minden tagja ugyanazon a jogcímen számtalan pert indíthatna. A határidő bevezetésével a perek száma ésszerűen korlátozható és a perek egyesíthetőek; tekintettel arra, hogy az érvényesíteni kívánt jog ugyanaz.”
- [23] Az Alaptörvény IX. cikk (4) és (5) bekezdésének hatályos szövegét Magyarország Alaptörvényének negyedik módosítása (2013. március 25.) állapította meg. Magyarország Alaptörvényének negyedik módosításáról szóló T/9929. számú javaslat indokolása kifejti, hogy „[a] Javaslat alaptörvényi szinten kívánja rögzíteni, hogy a véleménynyilvánítási szabadság külső korlátja lehet az emberi méltóság, másrészt meg kívánja teremteni az alkotmányos alapjait annak, hogy a közösségek méltóságának megsértése esetén polgári jogi eszközökkel lehessen szankcionálni a gyűlölködő megnyilvánulások bizonyos eseteit. Az Alkotmánybíróság erre vonatkozó korábbi gyakorlata világossá tette, hogy törvényi szinten nem biztosítható hatékony fellépés a gyűlöletbeszéddel szemben, ezért azt az Alaptörvény módosításával indokolt megalapozni. A Javaslat a rendelkezésben felsorolt közösségek méltóságát sértő közlésekkel szemben igénybe vehető jogi eszközök kialakításának az alkotmányos szabályait rögzíti. A hazai bíróságok egységesnek mondható jogalkalmazási gyakorlata a személyiségi jogok megsértését csak abban az esetben tartja megállapíthatónak, ha a jogsértő magatartásából közvetlenül vagy közvetve, de egyedileg megállapítható a sértett személye. Ily módon, ha valaki a gyűlöletbeszéd címzettjének tekinti magát, de a személye a gyűlölködő megnyilvánulás alapján nem válik egyedileg beazonosíthatóvá, el-esik a polgári jogi igényérvényesítés lehetőségétől. A Javaslat ezért rögzíti, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat a magyar nemzet, a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösségek méltóságának a megsértésére. A Javaslat alapján az ilyen, a közösségeket sértő megnyilvánulások esetén lehet az emberi méltóság megsértése miatti igényeket bíróság előtt érvényesíteni. A Javaslat alapján lehetőség nyílik arra, hogy a polgári jog szabályai szerint a sérelmet szenvedettek személyiségi jogaik megsértése miatt fellépjenek.”
- [24] Az Alaptörvény módosításának indokolása a „gyűlöletbeszéd” mellett a „gyűlölködő megnyilvánulás” kifejezést is használja. Az Alkotmánybíróság ehhez kapcsolódóan rámutat, hogy joggyakorlata szerint az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése szerinti véleménynyilvánítás joga „magában foglal a szóbeli vagy írásbeli kommunikáción túli aktusokat is”; „a véleménynyilvánító nemcsak szavakkal, hanem például képek, szimbólumok használatával vagy ruhadarabok viselésével is megoszthatja gondolatait – a jelképhasználatban megnyilvánuló szimbolikus beszéd a véleményszabadság klasszikus kérdései közé tartozhat [vö. legutóbb 4/2013. (II. 21.) AB határozat]” {3089/2019. (IV. 26.) AB határozat, Indokolás [25]}. Mint ahogy a véleménynyilvánítás eszköztára és a véleménynyilvánítás jogának a hatálya is szélesebb a verbális kifejezéseknél, úgy az Alaptörvény IX. cikk (4) és (5) bekezdése az egyének, illetve a közösségek méltóságát a hétköznapi „szólásokon” túli más kommunikatív tettekkel szemben is védelemben részesíti. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben hangsúlyozza, hogy „annak megítélése, hogy az adott kommunikatív cselekmény valóban a szólásszabadság hatálya alá tartozik-e, több tényező összetett értékelése alapján dönthető csak el. [...] egy tett véleménynyilvánításként kezelésének szükséges, de semmiképp sem elégséges feltétele, hogy a cselekményt elkövető a véleménye kifejezé-

sének céljából cselekedjen – annak ellenére, hogy egy tett véleményszabadság oldaláról történő megítélése szempontjából a jogalkalmazónak elsődlegesen azt kell vizsgálnia, hogy a cselekvőnek mi volt a célja, illetve motívuma a cselekvése során. A véleményszabadság alkalmazásához ugyanis az is szükséges, hogy a közlés választott formája objektív módon is alkalmasnak tekinthető eszköze, közvetítője legyen gondolatok közlésének {1/2019. (II. 13.) AB határozat, Indokolás [36]}.” {3089/2019. (IV. 26.) AB határozat, Indokolás [26]}

- [25] Az Alkotmánybíróság eddig még érdemben nem alkalmazta az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdését, de a cikk (4) bekezdését már több határozatában is értelmezte. Tekintettel arra, hogy az Alaptörvény IX. cikk (4) és (5) bekezdését egyazon Alaptörvény-módosítás iktatta be, mindkét rendelkezésnek – közvetlenül vagy közvetve – egyaránt az emberi méltóság védelme a célja, valamint a két rendelkezés hasonló megszővegezését alapul véve („[a] véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat [mások, illetve meghatározott közösségek] méltóságának a megsértésére”), az Alkotmánybíróság az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdése értelmezésekor kiindulópontnak tekintette a (4) bekezdésére vonatkozó joggyakorlatát.
- [26] Az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdését értelmező döntésekben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy „az emberi méltóságból fakadó becsületvédelem, jó hírnév [...] a véleményszabadság és így a közügyeket érintő szólás alkotmányosan igazolható korlátját jelenti. Nyilvánvaló emellett az is, hogy nem a közéleti véleménynyilvánítás szabadságával él, aki a másik személy emberi mivoltában való megalázása érdekében használ súlyosan bántó, vagy sértő kifejezéseket. Ennek megfelelően az emberi státuszt közvetlenül megtestesítő emberi méltóság a közéleti vita szabadságának határvonalát jelöli ki. A közügyeket vitató szólásnak az emberi méltóság e korlátozhatatlan, az emberi státuszt meghatározó lényege előtt kell engednie.” {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [29]; 3348/2018. (XI. 12.) AB határozat, Indokolás [26]}.
- [27] Az Alkotmánybíróság joggyakorlata szerint „[a] véleményszabadság nemcsak bizonyos felfogások vagy eszmék, hanem magának a véleménynyilvánításnak a lehetősége előtt nyit szabad utat. [...] A közhatalom, illetve a közhatalmat gyakorlók ellenőrzése és a közvélemény tájékoztatása, figyelmének felhívása érdekében pedig bizonyos fokú túlzást, provokációt is magukban foglalhatnak. Éppen ez adja ugyanis a plurális és sokszínű demokratikus berendezkedésű társadalmak alapját. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdésében foglaltakra is figyelemmel, a korábbi alkotmánybíróági gyakorlathoz képest hangsúlyozza ugyanakkor, hogy a véleményszabadság határa mások emberi méltóságából fakadó becsület és jó hírnév védelme. Vagyis a véleményszabadság már nem nyújt védelmet az olyan öncélú, a közügyek vitatásának körén kívül eső, így a magán-, vagy családi élettel kapcsolatos közlésekkel szemben, amelyek célja a pusztán megalázás, illetve a bántó vagy sértő kifejezések használata, vagy más jogsérelem okozása {vö. [...] 7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [62]}. Ezen kívül nem védelmezi a közéleti vitában kifejtett véleményt sem, ha az abban megfogalmazottak az emberi méltóság korlátozhatatlan magját sértik, így az emberi státusz nyilvánvaló és súlyos becsümlésében öltenek testet {vö. [...] 7/2014. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [60] és [62]}.” {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [40]; megerősíti: 3145/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [59] és [65]}
- [28] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdését értelmező újabb határozatában arra is rámutatott, hogy „a rendelkezés a véleménynyilvánítás szabadságának határát jelöli ki, ez a határ ugyanakkor nem valakinek a megsértése, hanem az emberi méltóság megsértése. A személyiséget szubjektíve sértő, de az emberi méltóság sérelmét el nem érő kifejezéseket az Alaptörvény IX. cikke védi.” {3048/2020. (III. 2.) AB határozat, Indokolás [31]}
- [29] Az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdésének szövegére, céljára, illetve az Alkotmánybíróság fent idézett joggyakorlatára figyelemmel megállapítható, a magyar nemzet, a nemzeti, etnikai, faji és vallási közösségek méltósága védelmében a véleménynyilvánítás szabadsága és így a közügyeket érintő szólás alkotmányosan korlátozható. A véleményszabadság már nem nyújt védelmet a közösségekkel kapcsolatos olyan öncélú, a közügyek vitatásának körén kívül eső közléseknek, amelyek célja a pusztán gyűlölködés, a közösséghez tartozó személyek emberi mivoltában való megalázása, a súlyosan bántó vagy sértő kifejezések használata, illetve más jogsérelem okozása. Ilyen célra nem irányulhat a véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása. A közéleti vitában kifejtett vélemény megfogalmazása sem járhat az emberi méltóság korlátozhatatlan magjának sérelmével, így a közösséghez tartozó személyek emberi státuszának nyilvánvaló és súlyos becsümlésével. A véleménynyilvánítás szabadságának határa ugyanakkor nem valamely közösségnek (illetve a hozzá tartozó egyes személyeknek) a megsértése, hanem a közösség méltóságának megsértése. A közösség méltóságának megsértése nem azonos a közösség megsértésével, s még kevésbé a közösség egyes tagjai érzéseinek megsértésével. A közösséghez tartozó egyén emberi méltóságának a közösséghez való tartozásával összefüggő megsértése természetesen az egyén szubjektív érzéseinek a megsértését is eredményezi. Visszafelé ez azonban nem törvényszere-

rú: a közösség valamely tagja szubjektív értékítéletének, érzelmi beállítottságának vagy esetleges érzékenységének a megsértése nem feltétlenül jelenti az illető emberi méltóságának, illetve a közösség méltóságának a megsértését. Az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdésében nevesített közösségekhez tartozó egyes személyeket szubjektíve esetlegesen sértő, de emberi méltóságuk sérelmét el nem érő kifejezéseket az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése védi.

- [30] A fenti megállapítások fényében értelmezhető az Alaptörvénnyel összhangban a Ptk. 2:54. § (5) bekezdése. A kifejtettek tekintettel feltétlenül „súlyosan sértő”-nek, illetve „kifejezőmódjában indokolatlanul bántó”-nak minősíthető a közlés, ha a közösség tagjai emberi méltóságának korlátozhatatlan magját sérti, illetve ha egyébként öncélúan a közösség, illetve tagjai méltóságának a megsértésére irányul.
- [31] További vizsgálatot igényel azonban, hogy milyen esetben minősül „kifejezőmódjában indokolatlanul bántó”-nak egy olyan vélemény, amely kifejtésének célja valamely közügy megvitatása. Az egyik lehetséges megközelítés szerint kimeríti a fenti fordulatot, ha a véleménynyilvánító kereshetett volna az adott közösség szempontból semleges, vagy nem bántó kifejezési formát is a vélemény közlésére. Ez a megközelítés azonban több szempontból sem védhető. Egyrészt, a véleménynyilvánítás szabadságának aránytalan korlátozásához vezetne, ha csak olyan vélemények lennének jogszerűek, amelyeket az elképzelhető legkevésbé bántó stílusban és formában fogalmaznak meg. Másrészt, ez a megközelítés figyelmen kívül hagyja, hogy a közlés gondolati tartalma és a formája még verbális kommunikáció esetén is szorosan összefügg egymással, képek és kommunikatív tettek esetén pedig kifejezetten a kettő – gyakran szétválaszthatatlan – egysége alkotja a véleményt. Harmadrészt, ez a megközelítés nem támasztható alá a törvény szövegével sem, ugyanis az nem minden sértő vagy kifejezőmódjában bántó közléssel, hanem csak a súlyosan sértővel és az indokolatlanul bántóval szemben nyújt védelmet. Egy másik lehetséges megközelítés szerint – közügy megvitatása esetén, különösen, ha a közhatalom, illetve a közhatalmat gyakorlók ellenőrzése és a közvélemény tájékoztatása, figyelmének felhívása a cél – a vélemény kifejezésének a választott formája, stílusa nem lehet következetlenül vagy túlzóan bántó, de a bírálat, ironia, bizonyos fokú provokáció, adott esetben enyhén sértő vagy bántó közlések is a véleménynyilvánítás szabadságának védelme alatt maradnak. Ez az értelmezés illeszkedik a törvény szövegéhez, figyelembe veszi a véleményalkotó stílusválasztási szabadságát, és nem vezet a véleménynyilvánítás szabadságának aránytalan korlátozásához sem. Az Alkotmánybíróság felhívja továbbá a rendelkezést alkalmazó bíróságok figyelmét, hogy adott közlés üzenetét, célját, illetve sértő vagy bántó voltának mértékét a vitatott közlés tartalma és formája mellett az adott médiumon belüli kontextusára, valamint a társadalmi környezetre tekintettel lehet kellő alaposággal megítélni. Ha egy közösséget hazánkban történetileg súlyos sérelmek értek, illetve ha a jelenkorban ismétlődő támadásoknak van kitéve, akkor az adott közösségnek a társadalmon belüli méltósága sérülékenyebbnek tekinthető.
- [32] Az Alkotmánybíróság a vallási közösségek vonatkozásában külön hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdése nemcsak a társadalmon belül kisebbségben lévő vallási közösségeknek nyújt védelmet, hanem olyan közösségnek is, amelyhez tartozó személyek a társadalom egészéhez viszonyítva adott esetben többséget alkotnak. Ez következik az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdése szerinti törvény előtti egyenlőség elvéből és a hátrányos megkülönböztetés tilalmából is, amelyek alapján a jognak az érintetteket azonos méltóságú személyként kell kezelnie. Az Alaptörvény a Nemzeti Hitvallásban kifejezésre juttatja, hogy „[e]lismerjük a kereszténység nemzetmegtartó szerepét” és „[b]ecsüljük országunk különböző vallási hagyományait”. Mindezekre figyelemmel a keresztény vallási közösségek méltóságát – számarányuktól függetlenül – is kétségtelenül megilleti ugyanaz a szintű jogvédelem, amelyben más vallási közösségek részesülnek.
- [33] 3. Az Alkotmánybíróság ezek után a bemutatott alkotmányos mércéből kiindulva az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló egyedi ügygel összefüggésben értékelte, hogy a Kúria ítéletébe foglalt jogértelmezés összhangban áll-e az emberi méltósághoz való jognak az Alaptörvény II. cikkében, illetve ezzel összefüggésben IX. cikk (5) bekezdésében garantált védelmével.
- [34] Az elsőfokú bíróság értelmezése szerint a Ptk. 2:54. § (5) bekezdése szerinti jogsértő magatartásnak mindenképpen az adott közösség ellen kell irányulnia, ami e körben valamilyen szintű tudatosságot feltételez; közvetlen célzatosság nélkül, véletlenül, gondatlanságból ilyenfajta jogsértés nehezen képzelhető el. Ehhez képest megállapította, hogy a címlap tárgya az ott szerepeltetett vezető politikusok magatartása volt; a címlap pusztán vallási jelképeket használt fel hasonlatként, ez pedig a bíróság szerint önmagában nem lehet jogsértő. A bíróság nem vitatta, hogy voltak olyanok, akik felháborodtak vagy megbotránkoztak a címlap láttán, ez azonban nem jelenti azt, hogy az a közösséget sértette volna.

- [35] A másodfokú bíróság ítélete rögzítette, hogy a rendelkezés kifejezetten nem tartalmaz célzatosságot, azonban az alkalmazásához szükséges, hogy a közösséget ért jogsérelem mintegy „átsugározzon” a keresetet indító személyre. Ehhez képest a bíróság szerint a politikusokat érintő, őket gúnyoló címlap megjelentetése miatt a felperest a katolikus közösség tagjaként jogsérelem nem érte.
- [36] A Kúria ítéletében rámutatott, hogy a Ptk. 2:54. § (5) bekezdése újdonságából fakadóan a rendelkezésre vonatkozó széles körű bírói gyakorlat még nem alakult ki, a Kúria elé is első esetben jutott ilyen ügy. Az ítélet indokolása felidézte, hogy az Alkotmánybíróság joggyakorlata alapján a véleménynyilvánítás szabadsága a kifejtett véleményt értéktartalmától függetlenül védi, közéleti kérdésekben a véleménynyilvánítás éles és meghökkentő tartalmú is lehet. A Kúria értelmezése szerint a jogszabály a jogsértés megvalósulásához célzatosságot nem ír elő, alapvetően „eredménycentrikus” szabályozásról van szó, azt azonban nemcsak az adott közösség szempontjából, hanem teljes társadalmi, jogi, politikai kontextusban kell értékelni. A Kúria egyetértett a jogerős ítélettel abban, hogy a kérdéses közlést nem a felperes szubjektív érzékenysége oldaláról, hanem külső objektív szemléletmód alapján kell megítélni. Ez alapján a vitatott címlap alapvetően közszereplő politikusok személyére, tevékenységére vonatkozó karakteres véleménynyilvánítás (ti. azt fejezi ki, hogy a szerzők véleménye szerint az ábrázolt személyek már-már vallásos áhítattal viseltetnek az anyagi gyarapodás iránt); ugyanakkor sem a címlap, sem a lap belső tartalma nem foglalkozik a vallásos étellel, a hívők magatartásával vagy megítélésével. A Kúria szerint külső objektív szemléletmód alapján a kifejtett vélemény és annak ábrázolása nem irányult a keresztény vallás, a hívők közössége megalázására, a vallási közösséget nem sértette meg (ld. a Kúria ítélete, Indokolás [4]–[6], [7], [11], [13]–[15]).
- [37] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az alapügyben eljáró bíróságok helyesen ismerték fel a közlés célja vizsgálatának jelentőségét [hiszen az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdése határt szab az ott nevesített közösségek megsértésére irányuló véleményeknek]. Nem áll ugyanakkor összhangban az Alaptörvénnyel az elsőfokú bíróságnak az a következtetése, hogy ha a véleménynyilvánítás közügyek megvitatására irányul, akkor ebben a körben egy adott vallás jelképeinek bármely felhasználása feltétlenül jogszerű. Egy vallási közösség méltóságának a megsértése nem kizárólag ilyen célzattal, hanem elvileg valamely közügy megvitatásával összefüggésben, akár a vallási közösség közvetlen kritikája, akár a vallási tartalom (jelképek) eszközjellegű felhasználása esetén is megvalósulhat. A Kúria ehhez képest annyiban – helyesen – pontosította az értelmezést, hogy a Ptk. 2:54. § (5) bekezdése kifejezett célzat hiányában is alkalmazható, a közlés annak irányultságától függetlenül sem eredményezheti a vallási közösség tagjainak súlyos megsértését, megalázását. A Kúria által alkalmazott „külső objektív szemléletmód” mint vizsgálati módszer alapján egyrészt a közösség tagjai sérelemérzetéből nem következik szükségszerűen a jogsértés megállapítása; másrészt azonban a bíróságok nem is tagadhatják meg a jogvédelmet pusztán amiatt, hogy a közösséget súlyosan sértő vagy kifejezésmódjában indokolatlanul bántó közlés megfogalmazója arra hivatkozik, hogy mögöttes célja társadalmi vagy politikai üzenet megfogalmazása volt. A Kúria a kérdéses címlapot – a lap belső tartalmára is tekintettel – megvizsgálva egyrészt megállapította, hogy az sem nem irányult a keresztények megsértésére, sem nem közvetített a hívőkkel kapcsolatos negatív értékítéletet. Másrészt, a Kúria azonosította a szerzők által közvetített konkrét politikai véleményt, amelynek kifejezési formáját – a képileg megjelenített vallási hasonlatot – a vélemény tartalmához képest nem találta önkényesnek, indokolhatatlannak. Mivel az Alkotmánybíróság az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdését ezt megelőzően érdemben még nem alkalmazta, ezért az alapügyben eljáró bíróságok nyilvánvalóan nem lehettek figyelemmel a jelen határozatban részletesen kifejtett – és a jövőbeli bírósági döntésekre nézve irányadó – értelmezési szempontokra. A Kúria ítéletének indokolását figyelembe véve azonban a fentiek szerint megállapítható, hogy a támadott ítélet az alkotmányos értelmezés tartományán belül maradt.
- [38] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria döntésével nem sértette meg az indítványozónak az Alaptörvény II. cikkében, valamint IX. cikk (5) bekezdésében rögzített jogát, ezért az indítványt elutasította.
- [39] Az Alkotmánybíróság ismételen hangsúlyozza: hatáskörének korlátjai miatt nem arról foglalt állást, hogy a jelen ügyben az indítványozó által kifogásolt konkrét folyóiratcímlap súlyosan sértette vagy indokolatlanul bántotta-e a katolikus vallási közösséget és ezen keresztül az indítványozó emberi méltóságát.
- [40] Az Alkotmánybíróság egyúttal arra is rámutat, hogy a Ptk. 2:54. § (5) bekezdésével nem ellentétes, ámde valamely közösséget enyhén sértő vagy bántó, adott esetben etikátlannak vagy ízléstelennek tartott közlésekkel kapcsolatban az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése alapján bárki, így az érintett közösség tagjai, a sajtó vagy közszereplők is kifejtethetik kritikus véleményüket.

[41] 5. A jelen határozat indokolásban részletesen kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság kiemeli: a vallási jelképet, a vallási tisztelet tárgyát öncélúan sértő vagy egyébként súlyosan sértő véleménynyilvánítás a vallási közösség, illetve annak tagjai méltóságának védelme érdekében korlátozható az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdése alapján. Ugyanakkor közügyek – adott esetben kritikus – megvitatásával összefüggésben nem eleve jogellenes a vallási vonatkozású tartalom képi formában történő, a közölt vélemény tartalmához okszerűen igazodó felhasználása, azonban a közlés kifejezésmódja ilyen esetben sem lehet az adott vallásra, illetve vallási közösségre nézve indokolatlanul bántó.

[42] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy mind a véleménynyilvánítás és a sajtó szabadsága, mind pedig a lelkiismeret és a vallás szabadsága az európai civilizáció és a magyar alkotmányos hagyomány alapvető értékei közé tartoznak. A Ptk. 2:54. § (5) bekezdésének alkalmazásakor a bíróságoknak, illetve legfőbb bírósági szervként a Kúriának, valamint – az Alaptörvénnyel összhangban történő értelmezés kérdésében – végső soron az Alkotmánybíróságnak felelőssége a közbeszédet a méltányosság és mértékletesség olyan középvonalán tartani, amely egyaránt biztosítja a közügyek demokratikus megvitatását és a vallási közösségeknek a társadalmon belüli békés együttélését.

[43] 6. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdésével összhangban álló bírósági ítélezési gyakorlat kialakításának elősegítése érdekében az Abtv. 44. § (1) bekezdésének második mondata alapján elrendelte a határozatnak a Magyar Közlönyben történő közzétételét.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [44] Egyetértek a rendelkező részben foglalt döntéssel, ugyanakkor lényegesnek tartom az alábbiak kiemelését.
- [45] 1. Az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdése – az Alaptörvény negyedik módosításával kiegészített rendelkezésével – egyértelművé teszi, hogy „[a] véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat a magyar nemzet, a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösségek méltóságának a megsértésére”. E rendelkezés célja, hogy megteremtse annak alkotmányos alapjait, hogy a közösségek méltóságának megsértése esetén polgári jogi eszközökkel lehessen szankcionálni a gyűlölködő megnyilvánulások bizonyos eseteit. Az Alaptörvény módosítására pedig azért volt szükség, mert „[a]z Alkotmánybíróság erre vonatkozó korábbi gyakorlata világossá tette, hogy törvényi szinten nem biztosítható hatékony fellépés a gyűlöletbeszéddel szemben” (lásd: az Alaptörvény negyedik módosításának normaszöveg-javaslatához fűzött indokolást).
- [46] Az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdésének különleges jelentősége abban áll, hogy alaptörvényi háttérrel ad a véleménynyilvánítás szabadságának korlátozására azokban az esetekben, amikor az gyűlölködő megnyilvánulásokban ölt testet. A véleménynyilvánítás szabadsága ugyanakkor ennek következtében nem veszíti el kiemelten védett alapjogi jellegét.
- [47] Az Alkotmánybíróság évtizedek óta töretlen gyakorlata szerint ugyanis a véleménynyilvánítás szabadsága kiemelten védett alkotmányos érték. A demokratikus jogállamokban alapvető követelmény, hogy a társadalom valamennyi polgára szabadon fejthesse ki gondolatait, szabadon válhasson a közvélemény alakítójává. A társadalmi és politikai, vagyis a közéleti viták szabadsága és sokszínűsége nélkül ugyanis nincsen szabad közvélemény és nincsen demokratikus jogállam {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [39]}. Az Alkotmánybíróság már korai gyakorlatában hangsúlyozta, hogy a szabad véleménynyilvánítás a demokratikus közvélemény kialakításának és fenntartásának kiemelt garanciája, amely egyben a pluralizmuson alapuló társadalom nélkülözhetetlen forrása. Történelmi tapasztalat ugyanis, hogy „mindannyiszor, amikor a véleménynyilvánítás szabadságát korlátozták, sérelmet szenvedett a társadalmi igazságosság, az emberi kreativitás, csökkent az emberben rejlő képességek kibontakozásának lehetősége. A káros következmények nem csupán az individuum, hanem a társadalom életében is megmutakoztak és az emberiség fejlődésének sok szenvedéssel járó zsákutcájához vezettek. Az eszmék, nézetek szabad kifejtése, a mégoly népszerűtlen vagy sajátos elképzelések szabad megnyilvánulása a fejlődni képes és valóban eleven társadalom létezésének alapfeltétele.” [30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 170–171]
- [48] Az Alkotmánybíróság hivatkozott gyakorlatára figyelemmel ezért különös jelentősége van azoknak – a jelen ügyben kidolgozott – értelmezési szempontoknak, amelyek a véleménynyilvánítási szabadság korlátját eredményezhetik.
- [49] 2. A jelen ügyben az Alkotmánybíróság – az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdésének értelmezési szempontjait összegezve – kiemelte, hogy a közügyek megvitatásával összefüggésben nem eleve jogellenes a vallási vonatkozású tartalom képi formában történő, a közölt vélemény tartalmához okszerűen igazodó felhasználása, azonban a közlés kifejezőmódja ilyen esetben sem lehet az adott vallásra, illetve vallási közösségre nézve indokolatlanul bántó.
- [50] Az Alkotmánybíróság tehát az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdésének alkalmazása során annak tulajdonít meghatározó jelentőséget, hogy a vallási vonatkozású tartalom közlése összefüggésben áll-e közéleti vitával (közügygel), ahhoz okszerűen igazodik-e, és hogy kifejezőmódjában nem minősül-e indokolatlanul bántónak. Ezen értelmezési szempontok, úgy gondolom, hogy az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatát tükrözik vissza {lásd például 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [40]; 3145/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [59] és [65]}, és a nemzetközi ítélkezési gyakorlatban – különösen az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) döntéseiben – is megjelennek.
- [51] Az EJEB ugyanis több döntésében rámutatott, hogy a közéleti vitának széles tere van egy demokratikus jogállamban [*Wingrove kontra Egyesült Királyság* (17419/90), 1996. november 25., 52. bekezdés], és a közéleti vitával összefüggésben álló kritika megengedett, ha az nem szükségtelenül sértő [*Giniewski kontra Franciaország* (64016/00), 2006. január 31, 51–52. bekezdés]. A közéleti vita keretein belül maradó, és a vallási közösség tagjait indokolatlanul nem sértő megnyilvánulások a véleménynyilvánítás szabadságának körébe tartoznak [*Klein kontra Szlovákia* (72208/01), 2006. október 31, 47. bekezdés]. Annak vizsgálata pedig nem lehet formális, hogy

adott megnyilvánulás valamely közéleti vitával összefüggésben áll-e, hanem mindig társadalmi kontextusában kell értékelni [Tagiyev és Huseynov kontra Azerbajdzsán (13274/08), 2019. december 5., 45. bekezdés].

- [52] A fentiek alapján tehát az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdésével összefüggésben is elsősorban arról szükséges dönteni, hogy az adott közlés a közügyekben való megszólalást, közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e, vagyis a közügyek szabad vitatásával áll-e összefüggésben. Ennek megítéléséhez pedig vizsgálni kell a közlés megjelenésének módját, körülményeit és a vélemény tárgyát, kontextusát. Lényeges vizsgálódási szempont továbbá a közlés apropóját adó esemény, annak tartalma, stílusa, illetve a közlés aktualitása és célja.
- [53] 3. A fenti szempontok alapján, úgy gondolom, hogy a jelen ügyben az Alkotmánybíróság megalapozottan jutott arra a következtetésre, hogy a Kúria ítélete az alkotmányos értelmezés tartományán belül maradt. A Kúria ugyanis azonosította a szerzők által közvetített közéleti kérdést, amelynek kifejezési formáját – a képileg megjelenített vallási hasonlatot – a vélemény tartalmához képest nem találta önkényesnek, indokolhatatlannak.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [54] Egyetértek a határozattal, annak rendelkező részével és indokolásával egyaránt. A határozathoz a következő párhuzamos indokolást csatolom.
- [55] 1. A jelen határozat, valamint a párhuzamosan folytatott eljárások alapján vele egyidőben, a 6/2021. (II. 19.) AB határozatban nemcsak hasonló, hanem jogazonos tárgyban hozott döntések, mindkettő a Magyar Közlönyben is közzétételre került. Ennek oka az, hogy első alkalommal nyilvánult meg az Alkotmánybíróság az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdései alapján a vallási közösségek méltóságának védelmében az őket kollektíven sértő magatartásokkal szemben, és állapította meg azokat az alkotmányos követelményeket indokolásában, amelyeket már ezekben az ügyekben is alkalmazott, és hasonló ügyekben a bíróságok eljárásaiban eszerint fog megítélni. Az elvi jelentőségű és precedensértékű határozattal eldöntött jogazonos ügyekben alkalmazott jogkövetkezmények eltérőek. Mindez álláspontom szerint felveti a célszerűségét annak, hogy a jogalkalmazás egységének biztosításáért felelős Kúria a hasonló esetek értelmezésénél és tényállásaiknak a véleménynyilvánítási és vallási közösség kollektív személyi jogosultságának védelme elhatárolásakor ezen határozatok alapján a bíróságok által követendő alkotmányos jogalkalmazás szempontjait kialakítsa. Egy ilyen megjegyzésnek a jelen határozat indokolásába foglalását saját eljárásunk során kezdeményeztem is, elfogadására az előadó alkotmánybíró hajlandóságot mutatott, a többség azonban nem támogatta azt.
- [56] 2. Személyes szubjektív véleményem megegyezik a jelen határozat rendelkező részét elfogadni nem tudó, kisebbségi álláspontot különvéleményeikben megjelenítő alkotmánybírói társaim nézőpontjával. Az ügy alapjául szolgáló képi ábrázolás ízléstelen, és szerzőjének cselekedetét erkölcsileg elítélem. Kénytelen vagyok azonban jogilag elfogadni azt, hogy ez az ügy, ellentétben a másik, a következő pontban hivatkozott ügygel, tényállásának és a képi ábrázolásában felismerhető célzatánál fogva az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdéséből levezethető új alkotmányos követelmények alapján sem alkalmas arra, hogy a Kúria minősítését, a képi ábrázolásra vonatkozó megállapítását az Alkotmánybíróság alaptörvény-ellenesnek tekintse. A Kúria indokolása ugyanis az itt tárgyalt új követelményeknek is a keretein belül maradt.
- [57] Egyetértek tehát azzal, hogy a jelen ügyben a kérdéses címlap nem a keresztények megsértésére irányult, és nem közvetített a hívőkkel kapcsolatos negatív értékelést. Ellenkezőleg: közéleti szereplőkkel szemben fejezett ki olyan konkrét politikai véleményt, amelynek kifejezési formája megítélése a véleménynyilvánítás alkalmazása körébe tartozik, így a Kúria döntése elleni panaszt az előzőek alapján el kellett utasítani.
- [58] Ezért élvezte maradéktalan támogatásomat az a megoldás, hogy az új, egységes szempontrendszert tükröző, hasonló ügyben jogazonos magatartásokra eltérő jogkövetkezményeket alkalmazó és egy időben tárgyalt mindkét határozatunk ugyanazon alkalommal kerüljön majd közzétételre a Magyar Közlönyben. Ily módon szemlél-

tethető mindenki számára leginkább az az elhatárolás, amely szerint az egyik esetben a véleménynyilvánítás szabadságára vonatkozóan az Alaptörvény IX. cikkében foglalt rendelkezéseket kell alkalmazni, míg a másik esetben kifejezetten és kizárólag csak a IX. cikk (5) bekezdésének az a fordulata alkalmazandó, amelyik a vallási közösség kollektív méltóságának védelméről szól.

- [59] A jelen határozat elfogadja a Kúria ítéletét, míg a 6/2021. (II. 19.) AB határozat a jogazonos ügyben megsemmisíti azt. Utóbbi a jelen határozatától eltérő jogkövetkezmény alkalmazását a véleménynyilvánítás szabadsága alapjogával való visszaélést és a magatartás célzatosságát utasítja vissza döntésével, kifejezetten az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdésére hivatkozva. Az új szempontrendszernek megfelelően azt állapítja meg a határozat, hogy a vallási hiteltvet, vallási jelképet kigúnyoló véleménynyilvánításra, ha az öncélúan és súlyosan sértő, az Alaptörvény e rendelkezése az alkotmányosan alkalmazandó. Ami azt jelenti, hogy ezen az alkotmányos jogalapon kell ezt és a jövőbeni hasonló ügyeket, tehát a vallási közösség és tagjai méltóságának sérelmére irányuló, a véleménynyilvánítással visszaélő magatartásokat a bíróságoknak megítélnie.
- [60] 3. Álláspontom szerint a párhuzamos indokolásomban hivatkozott és a megfelelő elhatárolás céljából tett lényegi megállapításaival és azok precedensértékű megfogalmazásaival a két határozat egyenrangúan kezeli a „véleménynyilvánítás és szólásszabadság”, illetőleg a „lelkiismereti és vallásszabadság” fogalomkörét, az azok terén elkövetett jogsértéseket. Ezzel felszámolja a 7/2014. (III. 7.) AB határozatból eredően az előbbi szabadságjog alkalmazási elsőbbségét, a rendes bírósági, valamint az alkotmánybírósági eljárásokban egyaránt.
- [61] Következésképpen célszerűnek tartanám, ha a Kúria az itt tárgyalt két alkotmánybírósági határozatból kiindulva gyakorlatának továbbfejlesztése során saját tapasztalatai és észlelései alapján, kiegészítéseivel hasznosítaná az egységes bírói gyakorlat kialakítása érdekében az új alkotmányos értelmezési szempontokat. Meglátásom szerint a jogalkalmazás egységessége különösen a közlés, illetőleg annak módja és a védett közösség kapcsolatában használt liturgikus és egyéb szimbolikus elemek vizsgálata tekintetében kívánják meg a két szabadság alkalmazási körének megnyugtató módon történő, egymástól való elhatárolását. Ebben a vonatkozásban teljes mértékben egyetérték *dr. Juhász Miklós* alkotmánybírónak a határozathoz csatolt párhuzamos indokolásában foglaltakkal, amelyek figyelembevételét szintén indokoltnak tartanám.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [62] Támogathatónak tartom úgy a többségi határozat rendelkező részét, mint annak indokolását, mivel az abban foglalt okfejtés illeszkedik az Alkotmánybíróság gyakorlatába: a vallási közösség objektív mérce szerinti méltóságsérelme készítheti meghátrálásra a vélemény szabadságának jogát.
- [63] Az alkotmányjogi panasz eljárásban meghozott döntés mindig egy konkrét ügyre vonatkozik, és nem társadalmi folyamatokra, tendenciákra reflektál. Nem lehet elmenni tehát szó nélkül azon közlések, nyilvános megjelenések, cselekmények és gesztusok mellett, amelyek egyre gyakrabban és tendenciózusnak tűnő módon alkalmaznak keresztény szakrális szimbólumokat a negatív tartalmú véleménykifejezés eszközeként. Erodálva ezzel a hitbeli elkötelezettséget, a hívő ember, a hívő közösség („kisebbség”) társadalmi elfogadottságát.
- [64] Az ilyen vélemények közvéleményformáló ereje nagy, a sajtó/médiumok által többszörözött, felerősített hatása miatt alkalmas lehet arra, hogy egy-egy hívő közösséget stigmatizáljon. Végső fokon alkalmas arra, hogy megkérdőjelezhetővé váljon a hívő közösséghez tartozók identitásválasztáshoz, önmeghatározáshoz való joga. Az ilyen, a szabad gondolkodást korlátozó, lehetséges folyamatoknak Európában különösen, de a világon mindenhol rossz az üzenetértéke.
- [65] Ezért véleményem szerint az ilyen megnyilvánulások problematizálása, „kibeszélése” közügy. Ezek a magatartások a tolerancia hiányára mutatnak, és folyamatként ellentétesek a demokratikus jogállam értékrendjével.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
 az Alkotmánybíróság elnöke
 az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
 alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [66] Egyetértek a rendelkező részben foglalt döntéssel, azonban szükségesnek vélem az indokolás kiegészítését az alábbi elemekkel.
- [67] 1. A határozat többségi indokolása szerint a Ptk. 2:54. § (5) bekezdésének alkalmazása során a bíróságoknak a közlés öncélúságát kell megítélnie, tehát azt, hogy hordoz-e értékelhető véleményt a konkrét kifejezés, megjelenítés, cselekmény, illeszkedik-e a vitába, a konkrét közéleti kérdéshez. Ezen túl azonban álláspontom szerint más szempontokat is meg kellett volna jeleníteni az indokolásban, nevezetesen a következőket.
- [68] A különvéleményt megfogalmazókhöz hasonlóan magam is úgy gondolom, hogy amennyiben az adott közösséghez tartozás esszenciáját kifejező jelképet, liturgikus elemet érint a kifogásolt közlés, akkor vélelmezni kell, hogy az ilyen szimbolika, liturgikus elem felhasználására érzékenyen reagálnak a vallási közösséghez tartozók, ezért indokolt feltételezni, hogy a közlés sérti a közösséghez tartozók méltóságát. Álláspontom szerint mindemellett fontos, hogy egy átlagos olvasó, néző (a véleménnyel találkozó, hívő) számára egyértelműen, nyilvánvalóan és közvetlenül azonosítható legyen a közlés és a védett közösség számára fontos szimbolika, liturgikus elem közötti kapcsolat. Ezt azért is vélem lényegesnek, mert a szimbolikus elemek gyakran művészi ábrázolás révén jelennek meg, s ezek eleve magukban hordozzák alkotójuk szubjektív viszonyulását a témához. Amennyiben ilyen közvetlen és egyértelmű összefüggés megállapítható, felmerül a vallási közösség méltóságának sérelme, s a véleménynyilvánítás adott módjának korlátozása. A vallási ünnepekhez számos képi és egyéb megjelenítés kötődik (például karácsonyfa, húsvéti tojás), amelyeket társítani lehet egy vallási szimbólummal, de pusztán egy lehetséges asszociáció nem elegendő arra, hogy közvetlen kapcsolatot teremtsen a közlés és a védett közösség, illetve védettségét megalapozó jellemzője (vallás) között.
- [69] A jelen esetben egy művészi alkotás parafrázált változatán keresztül került kifejezésre a vélemény. A megjelenés időpontja (év végi dupla szám), a közlés mellett megjelenő szóképzés miatt nyilvánvalóan lehet asszociálni a keresztények (és sok más, nem keresztény ember) számára fontos ünnepre, de véleményem szerint az eredeti festmény ismeretének hiányában egy átlagos olvasó, néző, a véleménnyel találkozó hívő számára nem áll fenn nyilvánvaló, közvetlen és egyértelmű összefüggés a címlapon megjelenő közlés és a Jézus születését ábrázoló, a szimbolikát közvetítő festmény között. Ezért támogattam a többségi álláspontot.
- [70] 2. A „(vallási) közösség(ek) méltósága” terminológia tartalmát az emberi (egyéni) méltósággal összefüggésben kialakult gyakorlat alapján, analógiával közelíti meg a többségi indokolás, az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdése értelmezésekor kiindulópontnak tekintette a (4) bekezdésére vonatkozó joggyakorlatát. Az egyéni és közösségi méltóság egymáshoz való viszonyáról azonban nem foglal állást, az azok közötti releváns dogmatikai különbséget nem vizsgálja. Ezt azért tartom kiemelten fontosnak, mert az Alkotmánybíróság első alkalommal értelmezte az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdését, ráadásul akként, hogy a közösségek méltóságának mibenlétét sem az Alaptörvény negyedik módosításához, sem a Ptk. 2:54. §-ához fűzött jogalkotói indokolás sem tisztázta.
- [71] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában az Alaptörvény hatálybalépése előtt is megjelent a közösségek méltóságára történő hivatkozás [30/1992. (V. 26.) AB határozat, 12/1999. (V. 21.) AB határozat, 14/2000. (V. 12.) AB határozat, 18/2004. (V. 25.) AB határozat, 96/2008. (VII. 3.) AB határozat], noha az nem esett egységes megítélés alá. A közösség méltóságának létét elismerte – de nem definiálta – a 30/1992. (V. 26.) AB határozat, a 96/2008. (VII. 3.) AB határozat azonban elvetette a kategória létezését, hangsúlyozva, hogy méltóság kizárólag az emberhez köthető. Összefoglalva: stabil kapaszkodót tehát az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlata sem kínál.
- [72] Az Alaptörvény negyedik módosítása csak részben rendezte – sokkal inkább más fókuszba helyezte – a közösségek méltóságával kapcsolatos kérdéseket. Egyértelművé vált, hogy a kategória Alaptörvénybe emelésével a korábbi alkotmánybíróági gyakorlat azon elemei, amelyek a közösség méltóságának létezését vonták kétségbe, nem tekinthetők irányadónak. Nem tisztázott azonban, hogy a IX. cikk (5) bekezdése alapján a közösségek önálló, „saját jogú” méltóságáig [vö. 4/2013. (II. 21.) AB határozat, *dr. Lenkovics Barnabás* alkotmánybíró külön-

véleménye] el lehet-e jutni, vagy az a tagjainak az összetartozásukból eredő, és a tagok személyes méltóságából összeadódó közös méltóságát jelenti [lásd: Varga Zs. András: Méltóság és közösség, in: Halustyik Anna – Klicsu László (szerk.), Cooperatrici Veritatis: Ünnepi kötet Tersztyánszkyné Vasadi Éva 80. születésnapja alkalmából, PPKE-JÁK, Budapest, 2015, 83–92. oldal], esetleg a bekezdés csak „a sértett személy kollektív defamációval szembeni polgári eljárásbeli keresetőségi jogát teszi vitathatatlanná” {96/2008. (VII. 3.) AB határozat, dr. Trócsányi László alkotmánybíró párhuzamos indokolása (az idézett rész eredetileg az abban a határozatban elbírált Ptk.-beli rendelkezésre vonatkozik, de megfelelően vonatkoztatható az Alaptörvény szövegére is)}. A közösség méltósága ebben az értelemben a tagjainak az adott közösségbe tartozásából fakadó különleges méltósága (lásd hasonlóan: Koltay András: A közösségek méltóságának védelme, *Iustum-Aequum-Salutare* I. 2005/1. 147–169. oldal).

- [73] Ezen értelmezés előnyének tartom, hogy a közösség méltóságának létét formálisan elismeri (ezzel ellentétes álláspont az Alaptörvény negyedik módosításának hatálybalépése óta amúgy is tarthatatlan lenne, hiszen az Alaptörvény egy rendelkezését kiüresítené), de megőrzi a méltóság fogalmának kizárólag emberhez köthető jellegét [lásd: 14/2000. (V. 12.) AB határozat, dr. Kukorelli István alkotmánybíró különvéleménye], méghozzá akként, hogy az Alaptörvény közösségcentrikus emberképével és az egyén közösségért viselt felelősségével {2/2021. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [93]} is összhangban marad. Utóbbiból könnyen levezethető a közösségek véleménynyilvánítással szembeni védelmével kapcsolatos elvárás is, tehát biztosítható a közösség méltóságára vonatkozó alaptörvényi fordulat érvényesülése.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [74] Egyetértek a határozat központi gondolatával, hogy el kell határolni a véleménynyilvánítás szabadságának védett gyakorlását az olyan közléstől, amely az emberi méltóságot a személy vallási meggyőződésén keresztül sérti. A jelen ügy alapjául szolgáló vitában nem maga a vallási tartalom a gúny tárgya, hanem a karikatúrában a vallási tartalom eszközjelleggel jelenik meg, a karikírozás sajátos eszközeivel a kereszténység üzenetével szembesíti az ábrázoltakat, így a gúnynak nem tárgya, hanem eszköze a kereszténység, illetve egy, a keresztény hithez kötődő tartalom. Ez – esetleges ízléstelensége mellett – is a szólásszabadság védelmét élvezi. Egyetértek azzal is, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának határa nem valamely közösségnek (illetve a hozzá tartozó egyes személyeknek) a megsértése, hanem a közösség méltóságának megsértése. Különbséget kell tennünk egy vallás kigúnyolása, a világnézeti meggyőződés célzatos megsértése és közéleti szereplőknek akár világnézeti tárgyú kérdésekben történő karikírozása között. Ha közéleti szereplők maguk teszik a róluk alkotott kép részévé vallásukat, akkor tűrniük kell azt is, ha ez a meggyőződésük kritika vagy akár élcélődés tárgyává válik, alappal vagy alaptalanul, akár bántóan és igazságtalanul is, de számon kérik rajtuk szavaik és tetteik összhangját. Így a kritika célkeresztjében nem a keresztények világnézeti meggyőződése áll, hanem adott közszereplők magatartása. A közéleti szereplők ilyen módon történő ábrázolása nem „sugárzik át” az adott vallási közösséghez tartozó más személyekre, nem érinti az ő méltóságukat.
- [75] Az Alaptörvény R) cikk (4) bekezdése minden állami szerv kötelezettségévé teszi Magyarország keresztény kultúrájának védelmét. Paradox módon a karikatúra éppen azt is jelzi, hogy Magyarországnak van keresztény kultúrája: ellenkező esetben a kép a szemlélők számára értelmezhetetlen lenne.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde alkotmánybíró különvéleménye

- [76] A határozat rendelkező részével és indokolásának jelentős részével nem értek egyet. Az Alkotmánybíróságnak a Kúria ítéletét meg kellett volna semmisíteni.
- [77] A határozat helyesen fogalmazza meg azt, hogy az Alkotmánybíróságnak kétirányú vizsgálatot kell folytatnia az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányossági panasz eljárásban. Az egyik a Ptk. 2:54. § (5) bekezdésének az Alaptörvénnyel összhangban álló értelmezése. Az Alkotmánybíróság vizsgálatának másik iránya, hogy az ítélet mennyire maradt az „alkotmányos értelmezés tartományában”. A határozat mindkét tekintetben kétségbe vonható következtetésekre jutott.
- [78] 1. Az alkotmánybírósági vizsgálat során nem lehetett volna figyelmen kívül hagyni azt, hogy a Kúria fel sem ismerte az ügy alapjogi vonatkozásait, ebből következően ítélete nem is maradhatott az „alkotmányos értelmezés tartományában”.
- [79] Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja szerint az Alkotmánybíróság „alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az alaptörvénnyel való összhangját”. Ennek megítélésekor az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt a kérdést vizsgálja, hogy a bíróság felismerte-e az ügy alapjogi vonatkozásait. Ezt az Alkotmánybíróság a 3/2015. (II. 2.) AB határozatban rögzítette: „Az Alaptörvény 28. cikke szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvénynek ez a rendelkezése a bíróságok számára alkotmányos kötelezettséggént írja elő, hogy ítélező tevékenységük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék [...]. Ebből a kötelezettségből következik, hogy a bíróságnak a jogszabályok adta értelmezési mozgástér keretein belül azonosítani kell az elé kerülő ügy alapjogi vonatkozásait, és a bírói döntésben alkalmazott jogszabályokat az érintett alapjog alkotmányos tartalmára tekintettel kell értelmeznie. A bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló jogintézmény. Ilyen panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvényellenes.” (Indokolás [17]–[18])
- [80] A következő kérdés, hogy a bírói döntés ezekre az alapjogi vonatkozásokra figyelemmel, az érintett alapjog alkotmányos tartalmát érvényre juttatva értelmezte-e az alkalmazandó jogszabályokat. Éppen itt ragadható meg a Kúria ítéletének az a hibája, amely miatt a megsemmisítésnek lett volna helye. Hogyan is fogalmaz a Kúria? „Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerint Magyarország független, demokratikus jogállam, a II. cikk értelmében az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz. A VII. cikk értelmében mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a vallás vagy más meggyőződés szabad megválasztását vagy megváltoztatását és azt a szabadságot, hogy vallását vagy más meggyőződését mindenki vallásos cselekmények, szertartások végzése útján vagy egyéb módon akár egyénileg, akár másokkal együttesen, nyilvánosan vagy a magánéletben kinyilvánítsa, vagy kinyilvánítását mellőzze, gyakorolja vagy tanítsa. A IX. cikk (1) bekezdés szerint mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. A (2) bekezdés szerint Magyarország elismeri és védi a sajtószabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakuláshoz szükséges szabad tájékozódás feltételeit.” (ld. a Kúria ítélete, Indokolás [12]). Látható, hogy a Kúria meg sem hivatkozza az Alaptörvénynek az ügyben releváns IX. cikk (4) és (5) bekezdését, holott ebben a bekezdésben épp a döntése alapjogi vonatkozásait veszi számba. Az alkalmazandó Ptk. 2:54. § (5) bekezdésére közvetlenül vonatkoztatható Alaptörvényi rendelkezésekre való hivatkozás a Kúria ítéletének egészéből hiányzik. Nem csupán a tételes hivatkozás hiánya kifogásolható, hanem az is, hogy a törvényi rendelkezés értelmezéséhez közvetlenül kapcsolódó Alaptörvényi rendelkezéseket tartalmilag sem vette figyelembe.
- [81] A Kúria teljesen figyelmen kívül hagyta Magyarország Alaptörvényének negyedik módosításába (2013. március 25.) foglalt alapjogi tételeket. Ebből következik a Kúria döntésének a harmadik hiányossága, ami abban áll, hogy elmulasztotta a Ptk. 2:54. § (5) bekezdésének a konkuráló alapjogok szerinti értelmezését. Kizárólag a közéleti vitában, a közéleti szereplőket érintő véleménynyilvánítási szabadsággal foglalkozott. Ebben a körben is csak a 36/1998. (VI. 24.) AB határozatra tudott hivatkozni. A Kúria ezzel az Alaptörvény záró és vegyes rendelkezésének 5. pontját is negligálta. Ennél aggályosabb azonban, hogy érdektelennek tartotta a vélemény-

nyilvánítás és az emberi méltóság ütközésének [Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdés] megítélésére vonatkozó Alkotmánybírósági gyakorlatot, és elmulasztotta az alapjogok ütközésének a mérlegelését. A többségi határozat ebben a körben helyesen idézi fel a véleményszabadságnak korlátot szabó emberi méltóság alapjogi erejét kibontó alkotmánybírósági gyakorlatot. Ezeket kiegészítendő azonban fontos hangsúlyozni, hogy az emberi méltósághoz való jog nem egyszerűen versengő alapjog, hanem kiemelten védett alapjog: „A véleménynyilvánítás szabadsága szintén az Alaptörvényben rögzített alapjog, mely a IX. cikk értelmében mindenki számára biztosított. Mint alapvető jog, korlátozására az Alaptörvény I. cikkében rögzített módon kerülhet sor, tehát más alapvető jog érvényesülése, vagy alkotmányos érték védelme céljából, a szükségesség, arányosság megtartásával, a másik alapvető jog lényeges tartalmára tekintettel történhet. Az emberi méltósághoz való jog azonban nem egyszerű versengő alapjogként szerepel, hanem azt az Alaptörvény IV. módosítása értelmében, mintegy kiemelten védett alapjogot a véleménynyilvánítás elé helyezve kimondja, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.” {1/2015. (I. 16.) AB határozat, Indokolás [32]}

[82] A többségi határozat az érvelésében nem jut el az ún. közvetlen arányossági teszt mibenlétéhez, s annak vizsgálatához sem, hogy az ítéletben megjelent-e a konkuráló alapjogi pozíciók kíméletes kiegyenlítése. Ez annak ellenére maradt el, hogy az Alkotmánybíróságnak egyértelmű gyakorlata van a magánjogi jogalanyok egymás közötti, mellérendelt viszonyában felmerült alapjogi kollízió megítélésére. Az Alkotmánybíróság a 3145/2018. (V. 7.) AB határozatában ezt a következőképpen foglalta össze: „az államnak az alapvető jogok védelmére vonatkozóan tevőleges védelmi kötelezettsége áll fenn [Alaptörvény I. cikk (1) bekezdés]. Ezzel összefüggésben az Alaptörvény 28. cikkének első mondata [...] a bíróságok – mint az igazságszolgáltatási funkció ellátásán keresztül állami hatalmat gyakorló közhatalmi szervek – kötelezettségévé tette, hogy az alapjogokat a magánjog alanyai közötti viszonyokban is érvényre juttassák. Ezzel a bíróságok ítélkező tevékenysége ténylegesen is alkotmányjogilag kötötté vált, tevőleges védelmi kötelezettségük keletkezett az alapjogvédelem terén.

Az Alaptörvény említett rendelkezései tehát azt a kötelezettséget róják a bíróságokra, hogy az elbírálandó ügyek alkotmányjogi aspektusát, alapjogi relevanciáját felismerjék, az érintett alapvető jogok tartalmát feltárják, és erre tekintettel értelmezzék és alkalmazzák konkrét jogvitákban a jogszabályokat. [...]

Az Alkotmánybíróság tehát egyértelművé tette azt, hogy a bíróságok kötelezettsége, hogy az alapvető jogokat a magánjog alanyai közötti viszonyokban is érvényre juttassák. Ezzel összefüggésben speciális helyzet a konkuráló alapjogi pozíciók esetén áll elő, vagyis amikor az alapjogi konfliktus a jogalanyok egymás közötti viszonyában merül fel azáltal, hogy az egyik magánszemély alapjogát a másik magánszemély alapjogának gyakorlása veszélyezteti. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel kiemelte: a bíróságoknak ilyen esetekben közvetítő, kiegyenlítő szerepet kell betöltenie {14/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [65]; 3312/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [30]}. Ennek mércéjeként pedig az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy »[a] védelmi kötelezettség teljesítése során mind a törvényhozónak, mind pedig a jogalkalmazóknak figyelembe kell vennie azt, hogy egyik alapjog lényeges tartalma sem korlátozható, másrészt pedig arra kell törekedniük, hogy a konkuráló alapjogi pozíciók az arányosság elvének megfelelően kíméletes kiegyenlítésre, méltányos egyensúlyba kerüljenek (fair balance, schonender Ausgleich). Ezek tekintetében az Alkotmánybíróság továbbra is kontrollt gyakorol« {13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [55]}.

Abban az esetben tehát, ha a bíróságoknak olyan jogvitában kell eljárniuk, amelyben az alapjogi konfliktus a jogalanyok egymás közötti viszonyában merül fel azáltal, hogy az egyik magánszemély alapjogát a másik magánszemély alapjogának gyakorlása veszélyezteti, a fentiekben meghatározott szempontok szerint az érintett alapvető jogok védelmi körének feltárásával és az érintett alapvető jogok összemérésével (»kíméletes kiegyenlítésével és méltányos egyensúlyba hozásával«) kell döntésüket meghozniuk. Ennek során a bíróságok számára lényeges szempont, hogy az érintett alapvető jogok lényeges tartalma nem üresíthető ki, és az alapvető jogoknak az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdéséből fakadó védelmi kötelezettségét biztosítani kell.” (Indokolás [66]–[70]) {Lásd még hasonlóan: 14/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [65]–[66]; 3312/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [30]; 3212/2020. (VI. 19.) AB határozat, Indokolás [52]}

[83] Az Alkotmánybíróság jelen esetben elmulasztotta a Kúria ítéletének a fentiek szerinti vizsgálatát. Ezekben a vizsgálati szempontokon átlépve az Alkotmánybíróság többsége valójában csupán arra alapította a döntését, hogy egyetértett a Kúria azon ténymegállapításával, hogy a címlap nem irányult a keresztények megsértésére, sem nem közvetített a hívőkkel kapcsolatos negatív értékítéletet. Egyetértett azzal is, ahogyan a Kúria azonosította a szerzők által közvetített konkrét politikai véleményt, amelynek kifejezési formáját – a képileg megjelenített vallási hasonlatot – a vélemény tartalmához képest nem találta önkényesnek.

- [84] A Kúria döntése többszörösen is figyelmen kívül hagyta az Alaptörvény rendelkezéseit, s ezzel együtt az alapjogi vonatkozások felismerésére, az alapjogok ütközésének mérlegelésére vonatkozó alkotmánybírói gyakorlatot. Ezért helytelen és teljesen megalapozatlan az a következtetés, hogy „a támadott ítélet az alkotmányos értelmezés tartományán belül maradt”.
- [85] 2. Az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdésének és a Ptk. 2:54. § (5) bekezdésére vonatkozatható értelmezésével az Alkotmánybíróság még nem foglalkozott. Ezért lett volna fontos, hogy a határozat az emberi méltóság, a vallásszabadság, a vallási közösség méltósága, a vallási közösség méltóságának sérelméből eredeztethető – a vallási közösség tagját érintő – személyiségi jogsérelem fogalmát és egymáshoz való kapcsolódásának mikéntjét világosan kifejtse.
- [86] A többségi határozat elmulasztja a vallási közösség méltóságának mibenlétét megfogalmazni, de hiányzik belőle az arról való állásfoglalás is, hogy miként viszonyul egymáshoz a közösség és az egyén méltósága. Mindezeknek azért van jelentősége, mert ennek meghatározása nélkül aligha ítéltető meg az, hogy a véleménynyilvánítás a vallási közösség méltóságát érinti-e, hogy annak megsértésére irányult-e. Ennek elmaradása vezetett oda, hogy az Alkotmánybíróság többsége – ahogyan a Kúria is – pusztán annyit látott az ügyben, hogy a véleménynyilvánításra egy újkori festmény felhasználásával került sor. A véleménynyilvánítás szabadsága melletti elköteleződés azonban nem vihető az elvakultságig. Nem lehet, hogy ne lássuk meg, ne ismerjük fel azt, ha egy szólásnak több üzenete van, vagy akár a választott üzenethordozó eszköz, a kifejezőmód önmagában is üzenetté válik. Utóbbi tagadása annak elfogadását jelentené, hogy „a cél szentesíti az eszközt”. Holott az Alaptörvény IX. cikk (4) és (5) bekezdése nyilvánvalóan korlátot állít a vélemény szabadsággal szemben.
- [87] Ahhoz, hogy érthetővé váljon a hivatkozott Alaptörvényi rendelkezések mögött álló paradigma, érdemes visszább lépni, és távolabbról is megközelíteni a kérdést. Elsőként is fel kell ismernünk, hogy az Alaptörvény az emberi méltóság védelmét kiemeli az alapjogok közül. Így az emberi méltóság egyszerre értelmezhető egy az emberi lényegét megjelenítő transzcendens dimenzióban, értelmezhető innen az alapjogok eredőjének, más megközelítésben az általános személyiségi jogok összességének is, de önálló tartalommal bíró alapjognak is. Az értelmezéshez szolgál támpontul a Nemzeti Hitvallás is, mely szerint „[v]alljuk, hogy az emberi lét alapja az emberi méltóság”. Másodikként gondolnunk kell arra, hogy az Alaptörvény a közösségbe illesztett egyénből indul ki: „Valljuk, hogy egyéni szabadság csak másokkal együttműködve bontakozhat ki.” Ezekből következően abból kell kiindulnunk, hogy a jog nem önérték, hanem eszköz, mégpedig a közösség önvédelmének és békéjének az eszköze. Figyelembe kell venni, hogy a társadalom nem statisztikai egyedek sokasága, hanem közösség, amelynek az összetartozás folytán van a tagjai személyes méltóságából fakadó közös méltósága.
- [88] A paradigma értelméhez a harmadik út a gyűlöletbeszéd tilalmán keresztül vezet. Európában, Magyarországon a XX. század olyan eseményekkel volt tele, amelynek során emberek milliói váltak áldozatokká valamely nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösséghez tartozásuk okán. Erre vezethető vissza, hogy az egyes államok jogrendjei különféle eszközökkel igyekeznek védeni e közösségeket, azok tagjait. A legerősebb állami fellépés a gyűlöletbeszéd szemben jelenik meg. Az ilyen megnyilvánulásokkal szemben az állam a büntetőjog eszközével is felléphet. Vannak azonban a közösséget, s ezáltal a közösség tagját érintő olyan megnyilvánulások, amelyek sérthetik a közösség, a közösség tagjának méltóságát, azzal, hogy számukra megaláztatást jelentenek, de nem érik el a bűncselekmény súlyosságát. Ilyen esetben az állam annak lehetőségét teremti meg, hogy a bekövetett személyiségi jogsérelem kiküszöböléséhez megnyissa a polgári jogi igényérvényesítés útját, azaz a jogkérdést a magánjog területére utalja. A jogorvoslat hatékonyságának a biztosítását szolgálta, hogy a törvényhozás egyidejűleg módosította az Alaptörvénynek a IX. cikkét, a Ptk., valamint a polgári perrendtartásról szóló törvény vonatkozó részeit. A korábbi jogszabályi környezetben ugyanis a bírói gyakorlat nem ismerte el, hogy az egyének – az adott közösséghez fűződő szoros kapcsolatánál fogva – akkor is keletkezhet személyiségi jogi jogsérelem, ha a sértő közlés őt nem személyében közvetlenül beazonosítható módon illette, hanem a közösségre vonatkozott. Az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdése éppen a félreérthetlenség okán fogalmazza meg azt is, hogy „[a]z ilyen közösséghez tartozó személyek – törvényben meghatározottak szerint – jogosultak a közösséget sértő véleménynyilvánítás ellen, emberi méltóságuk megsértése miatt igényeiket bíróság előtt érvényesíteni”.
- [89] A negyedik megközelítés hazánk közelmúltbeli történelméből indulhat. A rendszerváltás előtt a vallásos érzületet, mint tudománytalan, kihalásra ítélt csökevényt szabad, sőt ajánlatos volt gúnyolni. A kommunista államokban a marxizmus-leninizmus ateista világnézete gyakorlatilag az államvallás szerepét töltötte be. Ennek az ideológiának az egyik névadója a következőképpen fogalmazott: „A vallás a nép ópiuma. A vallást, mint a nép illuzórikus boldogságát megszüntetni annyi, mint a nép valóságos boldogságát követelni. Az állapotáról

táplált illúziók feladását követelni annyi, mint amaz állapot feladását követelni, amely rászorul az illúziókra.” Ennek az ideológiának a jegyében a magyarországi egyházak, egyházi személyiségek és egyszerű hívők számos üldöztetést és megaláztatást szenvedtek el. A többségi határozat ugyan utalást tesz erre a történelmi sajátságokra, mégis megtagadja, hogy a keresztény vallási közösség érintettségét azonosítsa az ügyben.

- [90] Álláspontom szerint az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdésének csak olyan értelmezése fogadható el, amely alapvetésnek tartja, hogy a vallás az ember lelki, szellemi, erkölcsi valójának egészét átjárja, s minden más gondolatnál vagy eszménél bensőségebben határozza meg a személyiséget. A vallás az ember méltóságának különösen belső szférájához tartozik. Ez a bensőség azonban nem csupán egy szubjektív érzet, hanem éppen a vallás sajátosságainál fogva objektív módon is meghatározható. Ennek a tárgyilagos megközelítésnek abból kell kiindulnia, hogy a vallás egy transzcendentális hit és valamely rituális cselekvés egysége. Ebből következően az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdése úgy értelmezendő, hogy az korlátot állít a véleménynyilvánítás elé, ha az a vallási közösség hitelvi lényegéhez tartozó gondolatok, jelképek, liturgiai elemek gyalázásaként azonosítható, vagy ilyen jelképek és liturgiai elemek öncélú és megalázó felhasználásaként azonosítható.
- [91] Hazánk nem válhat olyan országgá, ahol a vallási közösségek, azok tagjai e közösséghez tartozásuk okán megaláztatást szenvedhetnek el, s azok megtörténte esetén nem számíthatnak hatékony jogorvoslatra. Ez az alaptörvényi védelem az izraelita, a muszlim, a buddhista, a Krisna-tudatú hívőket és más, Magyarországon működő vallási közösség tagjait egyaránt megilleti. A kereszténység – nem vallásként, hanem a hívein túlmutató kisugárzásában – annyiban élvez előnyt, hogy a keresztény kultúra védelmét az Alaptörvény R) cikk (4) bekezdése külön is kiemeli: „Magyarország alkotmányos önazonosságának és keresztény kultúrájának védelme az állam minden szervének kötelessége.”
- [92] Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdésének és IX. cikk (5) bekezdésének egybevetését el kellett volna végeznie. Ennek alapján ki kellett volna mondania, hogy az egyes vallási közösségek hitrendszerre számára lényeges hitelveket megjelenítő jelképek, liturgiai cselekmények nem tehetők az emberi méltóságot megalázó közlés tárgyává és eszközévé.
- [93] 3. Tévesnek tartom a Kúriai ítéletben megjelenő, és közvetve az Alkotmánybíróság többsége által is megerősített jogtételt, mely szerint egy közlésnek csak egy üzenete lehet, és a vallási közösség méltóságának sérelme nem merülhet fel ott, ahol a közlés közéleti kérdéssel foglalkozik, s közéleti szereplőkkel szemben nyilvánít véleményt. A Kúria kritika nélkül elfogadta azt az érvelést, hogy a közlés kizárólag az érintett politikusok kritikáját célozta, s annak nem volt vallásellenes irányultsága. Átsiklott azon a kérdésen is, hogy megengedhető-e, hogy a közbeszédben az adott vallás jelképei elitélendőnek tartott magatartásformák megbélyegzésének eszközévé váljanak.
- [94] A Ptk. 2:54. § (5) bekezdésének Alaptörvénnyel összhangban álló értelmezése feltételezte volna, hogy azonosításra kerüljön a vallási közösség, illetve a vallási közösség méltóságának az ügyben releváns lényegi magja. Az indítványozó felperes kezdetektől hivatkozott arra, hogy mit jelent Jézus, Isten Fiának emberként való megszületése a keresztény vallásban, s hivatkozott arra, hogy a születés csodájának a hagyományok szerinti ábrázolása milyen lényegi jelentéssel bír a hívők számára. Ezt Ferenc pápa *Admirabile signum* kezdetű apostoli levelében így foglalja össze: „A betlehem csodálatos jele, mely annyira kedves a keresztény népnek, mindig ámulatba ejt és csodálkozással tölt el bennünket. Amikor megjelenítjük Jézus születésének eseményét, akkor voltaképpen egyszerűen és örömmel Isten Fia megtestesülésének titkát hirdetjük.” A határozatban is hivatkozott „külső objektív szemléletmód” valójában az érintett hitelvi lényeg tárgyilagos, de a hit belső lényegéből eredően meghatározható objektív szemléletét jelenti.
- [95] Előbbi meghatározása után lehet azt feltárni, hogy az adott közlés tartalmilag, vagy a tartalom minőségét is elérő közlésmódjában okozhatott-e jogsérelmet. Itt azonban helytelen volna a sérelmet az átlagember viszonyulásához mérni, hiszen a személyiségi jogsérelem lényege, hogy annak az adott személy vonatkozásában kell megvalósulnia. Nem ahhoz kell tehát igazítani a mércét, hogy egy átlagember mit értekel sérelmesnek, hanem ahhoz, hogy egy vallási közösséghez tartozó hívő ember számára mi okoz sérelmet. Innen ítélhető az meg, hogy jelent-e sérelmet, megaláztatást a keresztény hívő számára, ha Jézust egy rakás aranytömbként ábrázolják, s ha a Jézus iránti áhítatot a pénz imádatához hasonlítják.
- [96] Csak előbbiek vizsgálata, meghatározása és megállapítása után kell és lehet azt mérlegelni, hogy az adott közlés „súlyosan sértő vagy kifejezésmódjában indokolatlanul bántó” volt-e, illetve nagy nyilvánosság előtt történt-e.
- [97] Kétségbevonhatatlan, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága védett alapjognak tekintendő. Ez a jog azonban nem korlátlan. A szólásszabadság gyakorlása kötelezettségekkel és felelősséggel is jár. A bíróságok felelőssége

pedig az, hogy a közbeszédet lehetőleg a méltányosság és a mértékletesség középvonalán tartsák. Ezért amikor a véleményszabadság és az emberi méltóság jogát kell mérlegre tenniük, abból kell kiindulni, hogy az emberi méltóság mindig nagyobb súllyal esik a latba.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

[98] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Horváth Attila alkotmánybíró különvéleménye

- [99] Nem értek egyet a rendelkező résszel, a támadott döntés megsemmisítését tartom az Alaptörvénnyel összhangban lévő döntésnek.
- [100] Álláspontom szerint a Kúria az ügy alapjogi megítélésekor, a Ptk. 2:54. § (5) bekezdése értelmezésekor nem vette figyelembe az Alaptörvény Nemzeti Hitvallásában foglaltakat, az R) cikk (3) bekezdését és a IX. cikk (5) bekezdését.
- [101] Az Alaptörvény Nemzeti Hitvallása szerint „[b]üszkék vagyunk arra, hogy Szent István királyunk ezer évvel ezelőtt szilárd alapokra helyezte a magyar államot, és hazánkat a keresztény Európa részévé tette. Elismerjük a kereszténység nemzetmegtartó szerepét. Becsüljük országunk különböző vallási hagyományait. Valljuk, hogy az emberi lét alapja az emberi méltóság. Valljuk, hogy a történeti alkotmányunkban gyökerező önazonosságunk védelmezése az állam alapvető kötelessége.”
- [102] Az Alkotmánybíróság testületének többsége által támogatott határozat ugyan idézi a Nemzeti Hitvallás ezen szövegét, azonban azt a konkrét ügyben nem vonatkoztatja az az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdésének értelmezésére, miközben az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdése értelmében ez kötelessége lenne. Következésképpen álláspontom szerint az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdésének alkotmánybírói értelmezése a jelen ügyben nincs összhangban az Alaptörvény Nemzeti Hitvallásával.
- [103] Az alapügyben nem volt vitatott az indítványozónak a vallási közösséghez tartozása, ennek a személyisége lényeges vonásának minősülése, valamint a sérelmezett közlés nagy nyilvánossága. Ellentmondásosnak tartom, hogy a testület többsége által támogatott határozat miközben deklarálja, hogy „az Alkotmánybíróság nem értékelhette [...] az indítványozó által kifogásolt folyóirat-címlap sérti-e a keresztény vallási közösséget és ezen keresztül az indítványozó emberi méltóságát”, pár oldallal később már akként foglalt állást, hogy „[a] közösség méltóságának megsértése nem azonos a közösség megsértésével, s még kevésbé a közösség egyes tagjai érzéseinek megsértésével”. Amennyiben az Alkotmánybíróság ezt az ellentmondásos értelmezést kívánja a jövőben a joggyakorlat alapjaként elfogadni, akkor azon túl, hogy ezen értelmezés az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdését sértő módon nem áll összhangban a Nemzeti Hitvallással, azzal is számolni kell, hogy az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdése teljes mértékben kiüresedik. Az Alaptörvény ezen rendelkezése kifejezetten szövegszerűen elismeri egy adott vallási közösséghez tartozó személy azon alapjogát, hogy a vallási közösséget sértő véleménynyilvánítások ellen emberi méltóságára hivatkozással bíróság előtt felléphessen.
- [104] Álláspontom szerint az Alkotmánybíróság jelen ügyben hozott döntése az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdését tartalmatlanná teszi, amellyel nem tudok azonosulni, mivel nézetem szerint az Alaptörvény értelmében vallási jelképeket nem szabad tudatosan és provokatív módon kigúnyolni. Ez sérti a vallásszabadságot, az adott vallásban hívők jogait. A politikai véleménynyilvánításnak számtalan módja lehetséges, amelynek nem szükséges

eszköze a blaszfémia. Mindehhez hozzájárul az Alaptörvény Nemzeti Hitvallása által is elismert azon sajátos magyar társadalmi és történelmi kontextus, amelynek következtében Magyarországon a vallásos emberek érzékenyebben reagálnak a vallási jelképeket sértő megnyilvánulásokra, hiszen a szocializmus időszakában a hívő emberek nem csak üldözésnek, hanem folyamatos gúnyolódásoknak voltak kitéve.

- [105] Álláspontom szerint a jelen ügyben vizsgált kúriai ítélet a vallásszabadságot mint alapjogot nem védelmezte, érdemben figyelmen kívül hagyta az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdését a Ptk. 2:54. § (5) bekezdésének értelmezése során.
- [106] A Kúria ítélete szerint „külső objektív szemléletmód” alapján a kifejtett vélemény és annak ábrázolása nem irányult a keresztény vallás, a hívők közössége megalázására, a vallási közösséget nem sértette meg (ld. a Kúria ítélete, Indokolás [4]–[6], [7], [11], [13]–[15] bekezdés).
- [107] Álláspontom szerint a kúriai ítélet nem ad számot arról, hogy mit ért „külső objektív szemléletmód” alatt, ezen alapvető hiányosságtól eltekintve sem áll az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdésével összhangban az az értelmezés, mely szerint nem kell vizsgálni, hogy a keresztény emberek számára mit jelent a Karácsony, az adventi időszak, illetve a képen megjelenő Jézus születése.
- [108] Véleményem szerint a Kúria a „külső objektív szemléletmód” vizsgálatát túlságosan, aránytalanul előtérbe helyezte az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdésével szemben és a vallási közösség, jelen esetben a keresztény hívők sérelemérzetének, vallási hagyományának, Jézus születésének szentségét nem vette figyelembe. A Kúria az Alaptörvénynek a kereszténység, a keresztény közösség tagjainak méltóságát is elismerő, a Nemzeti Hitvallásban szereplő elvek melletti elköteleződést figyelmen kívül hagyta. Véleményem szerint az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdése alapján nem áll a véleménynyilvánítás szabadságának a védelme alatt, ha a kereszténység egyik jelentős vallási szimbóluma, Jézus születése és Mária, valamint a kereszténységben megjelenő személyek alakja és az általuk képviselt érték valamilyen közéleti, társadalmi jelenséggel kapcsolatos bírálat, gúny eszközöként kerül felhasználásra. A Kúria döntése meghozatalakor nem vette figyelembe továbbá, hogy a kép karácsonykor, adventi időszakban jelent meg, amely hatásaiban még erőteljesebben érinti a vallási közösség tagjait, megbotránkoztatást kelthet bennük, hiszen az a vallási ünnepükre és Jézus tiszteletére vonatkozóan indokolatlanul bántó és lealacsonyító hatású. Véleményem szerint a támadott döntés nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy az ábrázolás a közügyön túlmutató keresztény értékeket, jelképeket is sérthet, és így egy vallási közösség értékrendjét, hitelveit is gúny tárgyává teheti. A kifejezőmód bántó jellege nem indokolható a közügy megvitatásával.
- [109] Mindezekre tekintettel vallási közösség megsértése esetén a Ptk. 2:54. § (5) bekezdésének „súlyosan sértő vagy kifejezőmódjában indokolatlanul bántó jogsérelem esetén” fordulat értelmezésekor az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdése és a Nemzeti Hitvallás alapján a vallást és a vallási jelképeket tudatosan és provokatívan sértő véleménynyilvánítás a vallásszabadsággal mint alapjoggal nem egyeztethető össze, ezért nem értek egyet a többségi állásponttal.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

- [110] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre alkotmánybíró különvéleménye

- [111] A határozat rendelkező részével és jelentős részben annak indokolásával nem értek egyet. Határozott álláspontom szerint az alkotmányjogi panasz tárgyát képező határozatot meg kellett volna semmisíteni, az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdése alapján szükséges vizsgálat lefolytatásának teljes mellőzése miatt.
- [112] 1. Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdését korábban érdemben még nem értelmezte, ezért a többségi határozat e cikk vonatkozásában az első érdemi döntése. Ez a helyzet különösen körültekintő vizsgálatot követelt volna meg. Az Alkotmánybíróság mint az Alaptörvény legfőbb őre nem lehet tekintettel arra, hogy az alapügyben eljáró bíróságok nyilvánvalóan nem lehettek figyelemmel az Alkotmánybíróság gyakorlatára, mert döntéshozataluk időpontjában az még nem állt rendelkezésre. A Kúria ítéletében rámutatott, hogy a Ptk. 2:54. § (5) bekezdése újdonságából fakadóan a rendelkezésre vonatkozó széles körű bírói gyakorlat még nem alakult ki, a Kúria elé is első esetben jutott ilyen ügy. Ezek tények, amelyeket a többségi határozat is rögzít, de megjegyezni kívánom, hogy minden jogszabályi rendelkezés alkalmazásakor vannak precedens nélküli döntések, amelyek vonatkozásában a jogalkalmazókat különös felelősség terheli.
- [113] A Ptk. 2:54. § (5) bekezdése szerint „[a] közösség bármely tagja jogosult a személyisége lényeges vonásának minősülő, a magyar nemzethez, illetve valamely nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösséghez tartozásával összefüggésben a közösséget nagy nyilvánosság előtt súlyosan sértő vagy kifejezésmódjában indokolatlanul bántó jogsérelem esetén a jogsértés megtörténtétől számított harmincnapos jogvesztő határidőn belül személyiségi jogát érvényesíteni”.
- [114] A fentiekből is következően a bíróságoknak vizsgálniuk kellett volna a Ptk. irányadó rendelkezésének tartalmi elemeit az Alaptörvény vonatkozó rendelkezései, kiemelten a IX. cikk (5) bekezdése összefüggésrendszerében is.
- [115] 2. A többségi határozat rögzíti: „Az Alkotmánybíróság egyúttal arra is rámutat, hogy a Ptk. 2:54. § (5) bekezdésével nem ellentétes, ámde valamely közösséget enyhén sértő vagy bántó, adott esetben etikátlannak vagy ízléstelennek tartott közlésekkel kapcsolatban az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése alapján bárki, így az érintett közösség tagjai, a sajtó vagy közszereplők is kifejthetik kritikus véleményüket.” (Indokolás [40])
- [116] Egyetértek azzal, hogy a kritikát is magában foglaló vita logikus és lehetséges. Meggyőződésem szerint azonban e vita az Alkotmánybíróságot nem mentesíti az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdése értelmezésének kötelezettsége alól.
- [117] A többségi határozat leszögezi: „Az alapügyben nem volt vitatott az indítványozónak a vallási közösséghez tartozása, ennek a személyisége lényeges vonásának minősülése, valamint a sérelmezett közlés nagy nyilvánossága, ezért az alkotmányjogi panasz eljárásban »a közösséget [...] súlyosan sértő vagy kifejezésmódjában indokolatlanul bántó jogsérelem« fordulat alkotmányos értelmét kellett feltárni.” (Indokolás [17])
- [118] A többségi határozat végül arra – az általam a fentiek okán is elfogadhatatlan és támogathatatlan – következtetésre jut, hogy: „A Kúria ítéletének indokolását figyelembe véve azonban a fentiek szerint megállapítható, hogy a támadott ítélet az alkotmányos értelmezés tartományán belül maradt.” (Indokolás [37])
- [119] Az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdése szerinti vizsgálat hiányában, illetve a bírósági vizsgálatban alkalmazott jogszabályok alaptörvényi értelmezési hiányosságai folytán a fenti megállapítás nem megalapozott.
- [120] Meggyőződésem, hogy a Kúriai ítélet – az Alaptörvénnyel összhangban – annyiban helyesen értelmezte a Ptk. 2:54. § (5) bekezdését, hogy az kifejezett célzat hiányában is alkalmazható, illetve a közlés annak irányultságától függetlenül sem eredményezheti a vallási közösség tagjainak súlyos megsértését, megalázását. Emellett azonban a Kúria – bár erre ígéretet tett – adós maradt annak kifejtésével, hogy milyen lehet a vallási közösséget kifejezésmódjában indokolatlanul bántó jogsérelem. A kérdést másik irányból megközelítve, e hiátus mellett felmerül az igény a „vallási közösséget kifejezésmódjában indokoltan bántó jogsérelem” definiálására is, ami nyilvánvalóan nonszensz, de a többségi határozat nem észleli ezt az ellentmondást.
- [121] Álláspontom szerint a Kúria által alkalmazott „külső objektív szemléletmód” mint vizsgálati módszer alapján is vannak elvek, amelyeket a jogalkalmazónak az Alaptörvény II. cikke és IX. cikk (5) bekezdése értelmezésének alapján tiszteletben kell tartania.
- [122] Meggyőződésem, hogy az Alkotmánybíróság az emberek egymás iránti tisztelete és nem a gúny támogatása mellett kéne, hogy letegye a voksát. Az emberiséget számtalan törésvonal osztja meg, amelyeknek a mentén az emberek eltérő tulajdonságokkal bírnak. A „másság” ezért fogalmilag nehezen fogható meg, de, amennyiben

a tisztelet tárgyaként tekintünk rá, akkor tisztelete azoknak is kijár, akik abban eltérőek másoktól, hogy hitelvekben hisznek, vallási közösségként nyilvánulnak meg, és e megnyilvánulásuk adott esetben közéleti kérdést is érint.

- [123] Az emberi méltóság tiszteletét az Alaptörvény minden viszonyrendszerben megköveteli: az állam, a közösségek, az egyes emberek részéről, a közösségek és egyes emberek viszonylatában. Minden ember más, minden ember egyedi, és ember mivoltában joga van a másoktól eltérő voltának elismerésére. Az egyének közösségeket hozhatnak létre (a vallási közösségeket is ideértve) és e közösségek tagjaként nem szűnnek meg embernek lenni, ily módon emberi méltóságuk tiszteletét továbbra is elősegítenie, támogatnia kell az alkotmányozó vagy a jogalkotó mellett a jogalkalmazónak is. Megjegyzendő, hogy senki sem (legyen az ismert nemzetközi hálózattal rendelkező „jogvédő szervezet” vagy emberi méltóságának megsértését elszenvedő egyén) jogosult arra, hogy magának vindikálja a kizárólagos jogot a védendő „másságok” és a védelemre nem vagy nem azonos szinten jogosult „másságok” meghatározására.
- [124] Határozott elvi álláspontom szerint az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdése alapján nem áll a véleménynyilvánítás szabadságának a védelme alatt az, ha bármely vallás emblematikus személyiségét vagy a vallási közösség más jelentős vallási szimbólumát valamilyen közéleti, társadalmi jelenséggel kapcsolatos karikatúra, mém, gesztus, verbális közlés vagy írott szöveg útján ironikus bíráló eszközöként használják. Az egyet nem értés, a kritika kifejezésére olyan tartalmú véleménynyilvánítási technikát kell választani, amely nem minősül a közösséget sértőnek, a közösséghez tartozó személyek emberi méltósága megsértésének. Az Alkotmánybíróságnak pedig örködnie kell e tekintetben is.
- [125] Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint: „Az Alaptörvény II. cikke kimondja, hogy az emberi méltóság sérthetetlen, míg a VI. cikkben külön nevesítve említi, hogy mindenkinek joga van a jó hírvének tiszteletben tartására. Az I. cikkben szerepel, hogy az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani, annak védelme az állam kötelessége. Alapvető jog korlátozására pedig csak más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a szükségesség, arányosság és az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával kerülhet sor.” {Lásd pl. 1/2015. (I. 16.) AB határozat, Indokolás [31]}
- [126] Szeretném hangsúlyozni, hogy az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban foglalt elveket a jelen ügyben is figyelembe kellett volna venni. E vonatkozásban kiemelendő a fentiekben már idézett határozat további okfejtése:
- [127] „A véleménynyilvánítás szabadsága szintén az Alaptörvényben rögzített alapjog, mely a IX. cikk értelmében mindenki számára biztosított. Mint alapvető jog, korlátozására az Alaptörvény I. cikkében rögzített módon kerülhet sor, tehát más alapvető jog érvényesülése, vagy alkotmányos érték védelme céljából, a szükségesség, arányosság megtartásával, a másik alapvető jog lényeges tartalmára tekintettel történhet. Az emberi méltósághoz való jog azonban nem egyszerű versengő alapjogként szerepel, hanem azt az Alaptörvény IV. módosítása értelmében, mintegy kiemelten védett alapjogot a véleménynyilvánítás elé helyezve kimondja, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.” {Lásd pl. 1/2015. (I. 16.) AB határozat, Indokolás [32]}
- [128] Egyetértek annak felidézésével, hogy az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdését értelmező döntésekben az Alkotmánybíróság megállapította: „az emberi méltóságból fakadó becsületvédelem, jó hírnév [...] a véleményszabadság és így a közügyeket érintő szólás alkotmányosan igazolható korlátját jelenti. Nyilvánvaló emellett az is, hogy nem a közéleti véleménynyilvánítás szabadságával él, aki a másik személy emberi mivoltában való megalkalmazása érdekében használ súlyosan bántó, vagy sértő kifejezéseket. Ennek megfelelően az emberi státuszt közvetlenül megtestesítő emberi méltóság a közéleti vita szabadságának határvonalát jelöli ki. A közügyeket vitató szólásnak az emberi méltóság e korlátozhatatlan, az emberi státuszt meghatározó lényege előtt kell engednie.” {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [29]; 3348/2018. (XI. 12.) AB határozat, Indokolás [26]}
- [129] Álláspontom szerint ugyanakkor nem igazolható a fentiekből kirajzolódó elvi megközelítésnek a félretétele, még akkor sem, ha a jogsértés a konkrét ügyben nem verbális vagy írott kommunikáció, hanem az ezeknél sokszor hatékonyabb karikatúra vagy mém formájában jelenik meg. Meggyőződésem szerint a többségi határozatnak ezt elvi szinten is ki kellett volna mondania.
- [130] A többségi határozatnak mérlegelnie kellett volna, hogy a vallási közösségek tiszteletének hiánya nem csak a történelemlétkönyvekben olvasható konfliktusokhoz vezetett, hanem számos országban napjainkban is sajnálatosan gyakori kiváltó oka a tágabb közösségen belüli erőszaknak. Rég nem látott feszültségekhez, sőt terrorcselekményekhez vezet(ett) Európa nyugati felén a véleménynyilvánítás szabadságának szinte korlátlan kultusza. E cselekményeknek egyre többször célpontja a vallásos emberek közössége, közösségi terei, vallásgyakorlás

céljára létrehozott egyházi épületei. Határozott álláspontom, hogy ebből is adódóan e tárgyban a magyar Alkotmánybíróságnak kategorikusan állást kell foglalnia. Ennek során nem kerülhető meg, hogy szoros összefüggés mutatkozik a vallási jelképeket, vallásalapítókat, és általában a vallásos embereket nem kímélő, provokatív sajtóközlemények (mémek, gúnyrajzok, karikatúrák stb.) és az érintett (sértett) vallásos személyek széles skálán mozgó reakciói között. A keresztény vallások legüldözöttebbekké válásához az is hozzájárult, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának szélsőséges felfogása okán a sajtó útján nagy publicitást kapó blaszfémia egyre növekvő mértékben a keresztény vallások, illetve e vallások hívei ellen fordítja a vallásos érzületeikben megsértett muzulmánok egy részét.

- [131] Az elmúlt évek történései ugyanis azt a feltételezést is alátámaszthatják, hogy a keresztény közösségeket ért direkt és sorozatos támadások mellett, a vallási eredetű sérelmek levezetésére a – muzulmán szemszögből a kereszténységgel még mindig azonosított – „nyugati világ” bármely szimbolikus intézménye elleni akciók is alkalmas terepnek tűnnek.
- [132] Meggyőződésem, hogy az Alkotmánybíróság alaptörvény-védelmi hatáskörén keresztül – legalábbis hazánkban – tenni tudna a fentiek megelőzése és elkerülése érdekében. Erre a már hivatkozott alaptörvényi cikkek mellett felhatalmazza és kötelezi a Nemzeti Hitvallás, amely rögzíti, hogy „[e]llismerjük a kereszténység nemzetmegtartó szerepét. Becsüljük országunk különböző vallási hagyományait.”
- [133] 3. Az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdése alapján szükséges vizsgálat lefolytatásának mellőzése miatt a bírósági határozat megsemmisítésének lett volna helye.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

- [134] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária alkotmánybíró különvéleménye

- [135] Nem értek egyet a többségi határozatnak az alkotmányjogi panaszt elutasító rendelkezésével, ezért az Abtv. 66. § (2) bekezdésében biztosított jogköröm alapján a következő különvéleményt csatolom a határozathoz.
- [136] 1. A többségi határozat maga is megállapítja, hogy „[h]a egy közösséget hazánkban történetileg súlyos sérelmek értek, illetve, ha a jelenkorban ismétlődő támadásoknak van kitéve, akkor az adott közösségnek a társadalmon belüli méltósága sérülékenyebbnek tekinthető”. Ezen kívül azt is rögzíti, az indokolás hogy „a vallási jelképet, a vallási tisztelet tárgyát öncélúan sértő vagy egyébként súlyosan sértő véleménynyilvánítás a vallási közösség, illetve annak tagjai méltóságának védelme érdekében korlátozható az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdése alapján” (Indokolás [41]).
- [137] A többségi határozat mégsem veszi figyelembe megfelelő súllyal az idézett szempontokat, körülményeket arra való hivatkozással, hogy az inkriminált címlapkép a közügyek megvitatásával van összefüggésben, okszerűen igazodik a közügyeket érintő vélemény tartalmához és arra a következtetésre jut, hogy az adott vallásra, illetve vallási közösségre nézve nem minősül indokolatlanul bántónak a kifejezőmódja sem.
- [138] A többségi határozat sajnálatos módon az Alaptörvény Nemzeti Hitvallásában rögzített azon megállapításoknak sem tulajdonított jelentőséget, amelyek szerint „[b]üszkék vagyunk arra, hogy Szent István királyunk ezer

évvel ezelőtt [...] hazánkat a keresztény Európa részévé tette”, illetve „[e]lismernük a kereszténység nemzetmegtartó szerepét. Becsüljük országunk különböző vallási hagyományait.”

- [139] Határozott meggyőződésem, hogy az Alaptörvény nem ad lehetőséget semmilyen vallás értékeinek a megsértésére, meggyalázására, legyen szó a keresztény, az izraelita, az iszlám, a buddhista vagy más vallásról. Ugyanakkor a keresztény kultúra (és részeként bármely keresztény jelkép) Magyarország Alaptörvénye szerint kiemelt védelmet élvez, ugyanis az R) cikk egyértelművé teszi, hogy a keresztény kultúra védelme az állam minden szervének kötelessége. E kötelezettség pedig ugyanúgy vonatkozik az alapügyben eljáró bíróságokra, mint az Alkotmánybíróságra. Elfogadhatatlan számomra, hogy jelen ügyben a többségi határozat a véleménysszabadság elsőbbségére hivatkozással nem nyújtott védelmet az egyik legfontosabb – Jézus Krisztus születését ábrázoló – keresztény szimbólumnak, miközben Európában azt tapasztaljuk, hogy az iszlám szélsőséges ága a legkisebb vallási jelképsértést is a legdurvább módszerekkel torolja meg. A többségi határozat arra a kérdésre sem ad meggyőző választ, hogy az összes vallás közül miért éppen a kereszténységnek kellene túrnie a jelképei meggyalázását.
- [140] A fentiekben kifejtettek alapján határozott állásponantom szerint – a többségi határozatban szereplő érvekkel szemben – az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdése alapján nem áll a véleménynyilvánítás szabadságának a védelme alatt, ha a kereszténység egyik jelentős vallási szimbólumát valamilyen közéleti, társadalmi jelenséggel kapcsolatos ironikus bíráló eszközöként használják. Az ezáltal kiváltott „hatás” ugyanis elkerülhetetlenül érinti az adott vallási közösség tagjait is, azaz az szükségszerűen a vallási közösség méltóságának a megsértésére is irányul. Márpedig jelen esetben a vallási közösség tagjai – így az indítványozó – számára az ilyen közlés indokolatlanul bántó, lealacsonyító hatású, azaz emberi méltóságukat sérti.
- [141] 2. Nem mehetek el szó nélkül amellett sem, hogy a jelen határozat elfogadásával megegyező napon döntött az Alkotmánybíróság egy olyan ügyben, ahol hasonló alkotmányos probléma merült fel [lásd 6/2021. (II. 19.) AB határozat]. Az Alkotmánybíróságnak abban az ügyben is az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdésében rögzített garanciális rendelkezést kellett értelmeznie és állásponantom szerint abban az ügyben mindezt helyesen tette. Megállapította ugyanis, hogy „a közéleti kérdésben megnyilvánuló vallási közösséget érő értékelések és bírálatok áttételesen természetesen a vallási közösségnek a nyilvánosság előtti vitában részt nem vevő tagjaira is kihathatnak [...] a vallási közösségek tagjai sem kötelesek a közösségük hitelveit, szertartásait és gyakorlatait – a közügyek vitatásától függetlenül, öncélúan – sértő vagy bántó közléseket eltűrni. [...] Ugyan egy vitatott közlés megítélésénél támpontot nyújt annak kontextusa, azonban egy egyébként sértő vagy bántó kifejezés használatát nem teszi jogszerűvé annak egy társadalmi vita keretében történő közlése, ha értékelhető véleményt nem hordoz, vagy ha a vitába következetesen nem illeszkedik. Ilyen esetekben – egyéb azonosítható cél hiányában – felmerül annak lehetősége is, hogy a közlés valójában az érintett közösség méltóságának a megsértésére irányul, amit az Alaptörvény kifejezetten tilt; de ilyen irányultság megállapításának hiányában is indokolatlanul bántónak minősíthető.” (Indokolás [34]–[35])
- [142] Meggyőződésem, hogy az alapügyben vizsgált címlapkép közzététele – még ha az valóban egy társadalmi vitát szolgált is – nem áll az Alaptörvény védelme alatt, mivel arra egy fontos keresztény szimbólum bántó és sértő ábrázolásával került sor, és nem illeszkedik következetesen az okot adó társadalmi vitába, az kizárólag olyan öncélú megjelenítés, ami kifejezetten az érintett közösség megsértésére és az emberi méltóság meggyalázására irányult.
- [143] Állásponantom szerint tehát az Alkotmánybíróság a többségi határozatban nem megfelelően oldotta fel a véleménynyilvánítás szabadságához való jog és a vallási közösségek méltóságához való jog összeütközését. Amennyiben az Alkotmánybíróság jelen ügyben is figyelemmel lett volna a különvéleményemben vázolt körülményekre, illetve a 6/2021. (II. 19.) AB határozatban alkalmazott mércét vette volna alapul jelen ügyben is – nézetem szerint – a támadott kúriai határozat megsemmisítése lett volna a helyes döntés.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

[144] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/139/2017.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2021. évi 25. számában.

• • •